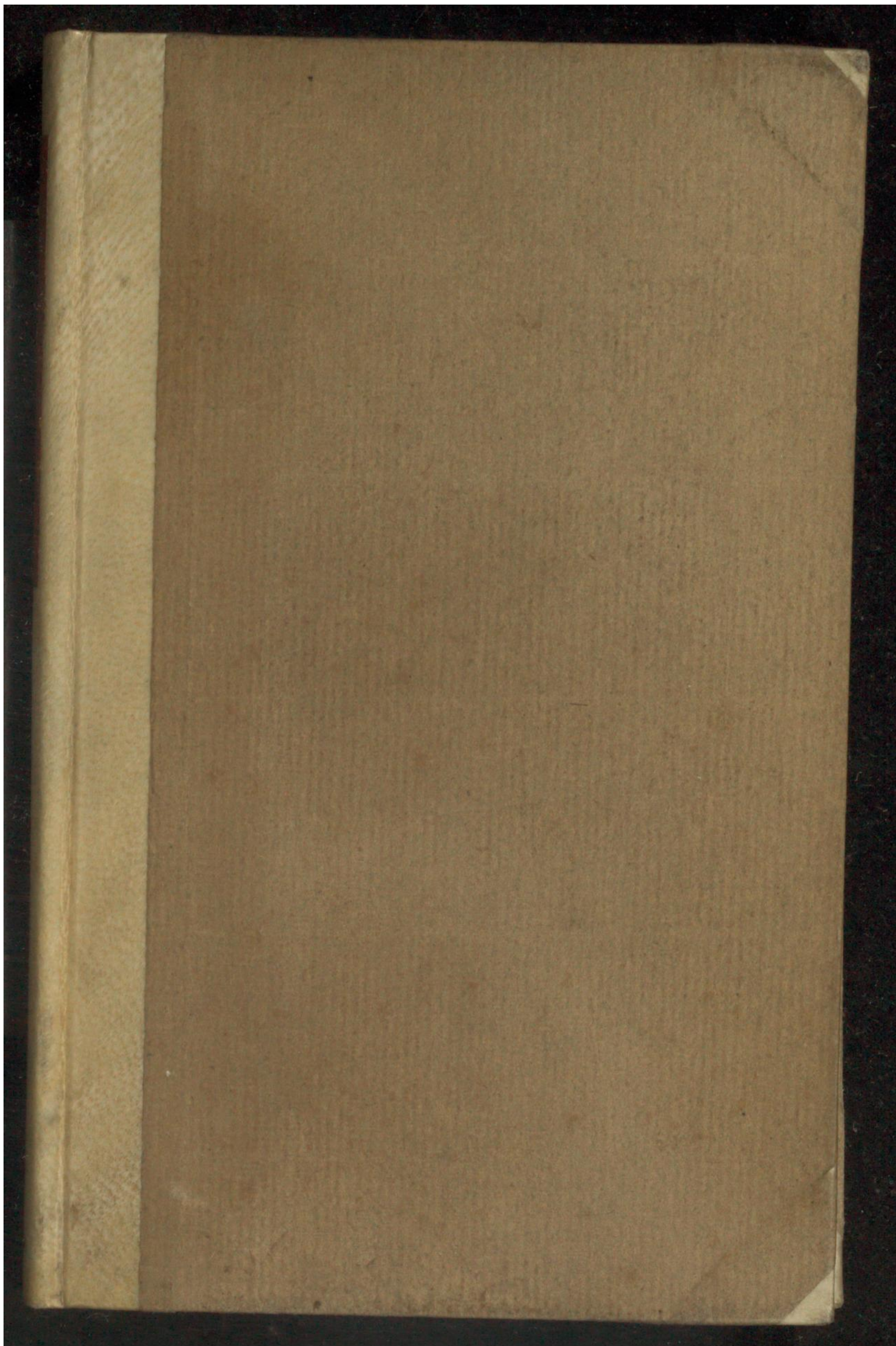
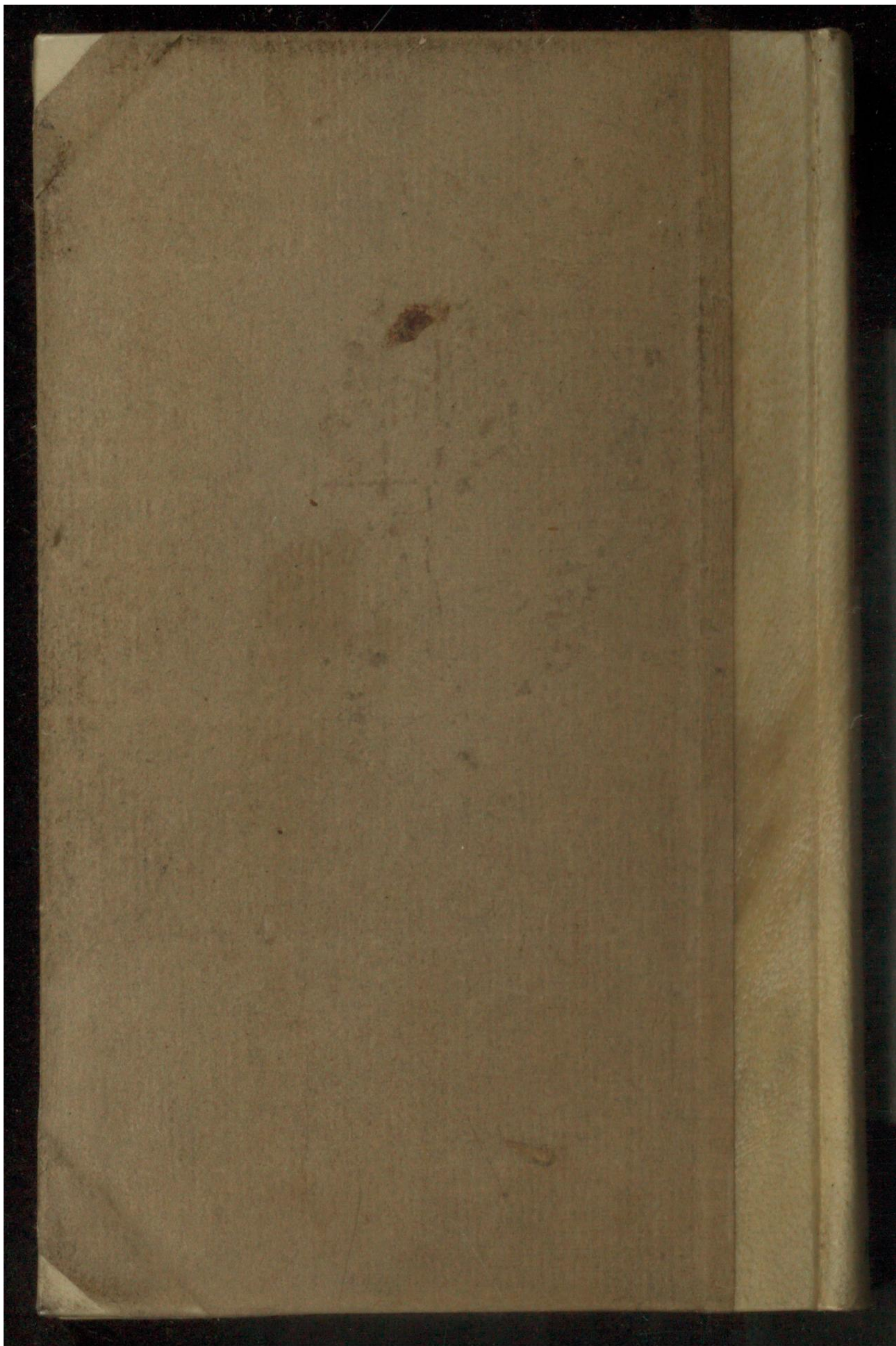

DICTIONARIUM THEOPHRASTI
A. G. DORNEO COLLECTUM
1564

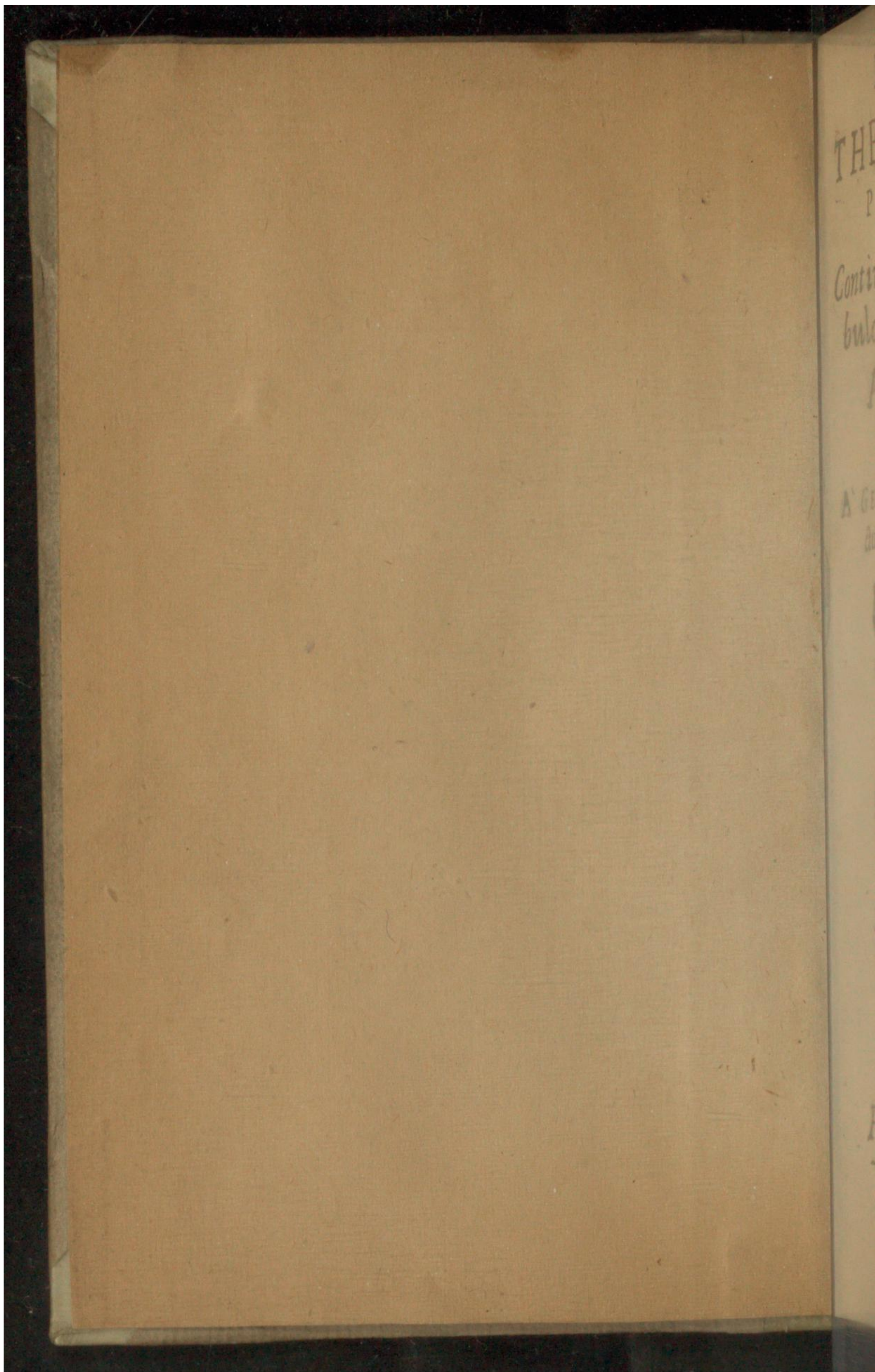

DR. ERNST DARMSTAEDTER
No. 1105
COLLECTION

Dictionarium THEOPHRASTI PARACELSI,

Continens obſcuriorum vocabulorum, quibus in ſuis Scriptis paſſim vtitur, Definitiones:

A GERARDO DORNEO collectum, & plus dimidio auctum.

FRANCOFORTI,

Anno M. D. LXXXIIII.

CLARISSIMO VIRO, PIETATE, ERVDITIONE, AC CAETERIS ID GENVS VIRTVTIBVS ORNATISSIMO, D. SAMVELI Siderocrati, ſincerioris Philoſophiæ, Medicinæq; Doctori celeberrimo, Reuerendiſsimi D. Præſulis Epiſcopi Spirenſis Medico,

Gerardus Dorneus S. D.

SOlliciti ſalis, quod Mercuriū noſtrum in ſui balſami naturam, ſuo balſamo conſeruet, ac vniat cū ſulphure ſuo præter naturā, igni, putà ſupernaturali, vt perbellè tria hæc arcana ſimul principia conueniāt in vnum corpus geogamicum (vt aiunt) conſtantiſſimè perſiſtens, iam primùm recordatus ſum, & eius vnà quod ſcribit Paracelſus noſter in Aurora ſua ca. 5. Sapientes videlicet Magos per ſuum ſal, puta ſapientiam & conſiderationem, aſſeueraſſe creaturas omnes ad vnitam ſubſtantiam adducendas, ac mundationibus hanc in extremè ſublimem naturam, peneque diuinam aſcenſuram, vt occulta vi

ſuæ proprietatis, miranda perficiat opera. Similitudine deſumpta, vt apparet, ab eiuſmodi reſuſcitationis opere diuino, mox inde ſubiũgit, materiã ad Monarchiã noſtram vtilem, in terram (vt ait) eſſe redituram, hoc eſt, in ſal ſapientum pauciſſimis notum: indeq́ue per Magicam ſeparationem, perfectam ſubſtantiam emerſuram. Sal itaque noſtrum non eſt ſal vulgi, quod panis, aut eduliorum vocant à ſuis condimentis, at eſt ſal à ſapientibus & Magis, induſtria maxima comparatum, & arte, non auro, neq; argento venale, ſed gratia diuina ſolùm adeptum ex reuelatione. Sal hoc nobis reuelat Paracelſus libello ſuo, videlicet Onomaſtico potiſſimùm, ſuorum in arte ſua propriorum vocabulorum: quibus De vita longa libro 3. cap. 2. fatetur interdum ſe ludere velle. Quid mirum? Inuentoribus nouarum artium, aut ſaltem earum quæ tranſierant in obliuionem, inſtauratorib⁹, pro arbitrio noua fingere vocabula, quibus inuentũ hoc ſuum recens indignis contegant, optimè licet: præſertim in his, quæ Deus non niſi

paucissimis, ijsque pijs hominibus, nota voluit esse. Non omnibus enim distribuit olim prophetiæ donum altissimus, at illis dũtaxat, quos eo dignatus est. Salutem autem omnib. obtulit, at saluum fieri nõ contingit, nisi paucis, ijsque solùm qui lucem eius, in mundum vniuersum venien tem, recipiunt: quibus etiam dat potestatẽ filios Dei fieri. Non ex carne vel sanguine, minùs ex volũtate hominum, sed ex Deo nasci hos voluit: Sic etiam arcanorum suorum ipse dispensator solus esse: non ho minem ad hoc officium destinare. Testatur nobis idipsum æterno suo verbo per Scripturas sacras, prophetis suis tantùm reuelato, vulgo autem velato, ne margaritas conculcet. Arcanorũ igitur homo nihil, nisi velatum indignis hominibus, at filijs dignatis perceptibile, docere debet, ni Dei velit indignationẽ incurrere. Quãquam piè fatemur Christum reuelasse omnia, quæ ad salutem nostram necessaria sunt, verùm palàm esse noluit ea, quæ sibi suisq; reseruauit in thesauris, vti sunt eius aduentus tempus, hora nostræ mortis &

alia plæraque, de quibus dixit, neminem ea nouisse nisi Patrem, & eos quibus ipse reuelare voluerit: Etsi nihil tam occultum, quod suo tempore solùm ipsi cognito, non reuelabitur. Si quid igitur ante hoc tempus, homini cuipiam reuelare volet bonus Pater, quod velatum esse vult alijs, cur palàm faciet homo, quæ Deus nõ vult omnibus fore manifesta? Ioanni suo reuelauit Apostolo, quę ipsum & scribere, & quæ non scribere iussit. Hinc patet impiè nos ac iniustè conqueri de occulta sapientum scriptione, quam si nõ intelligimus, est quòd existimemus, Deũ nolle nos huius aut illius arcani facere participes, imò nobis debitorem non existere, vt illa intelligamus, ad quæ nos vocare non voluit, sed ad alia nobis magis expedientia. Hoc ergo sal sapientũ est, quod ipsorũ scripta sic temperat, vt indignis aut non vocatis velata sint, filijs verò sapientiæ dignificatis manifesta. Qua ratione quæso posset humanus intellectus, indignos à dignis discernere meliùs, quàm ab ænigmatum resolutionibus? Experimento nullo Deus indiget, cui soli cognita sunt omnia. Sed

Apoſtolum ſuum Ioãnem in Apocalypſi, occulta ſcribere nonnulla voluit, quæ adhuc in præſens tempus non plenè cognita ſunt, nec erunt fortaſſe, donec ipſe veniat, qui reuelare ſolus debet, nẽpe Chriſtus Ieſus. Dixit etiam Apoſtolis ſuis: Vos eſtis ſal terræ, id eſt, ſapientia in terram à Deo demiſſa, quod ſi (inquit) euanuerit, in quo ſalietur? hoc eſt, ſapientiæ nihil in terris manſurum eſt, nihil virium, neque virtutum, ſi ſal hoc Patris altiſſimi doctrinæ, per filium ſuum in terras allatæ, receſſerit, eò rediens vnde venerat, ſine fructu. Summè nobis eſt igitur ſal hoc ſupernaturale, ſatum in terram noſtram naturalem, venerandum: de quo præcedentibus Paracelſi libellis, tibi meritò nuncupatis, longè latéque tractatum eſt. Verumenimuero, quò faciliùs ipſum ſal cognoſcas, ad ea quæ commentatus ſum in dictos libellos, & hunc tertium accedere volui, quem loco ſalis præcentibus annectere viſum eſt mihi neceſſarium. Cùm per iſtum, & ſuas definitiones occultorum venatrices, ſal hoc in ſuis

cuniculis delitescens, eruere poteris. Cuius, quòd sciã te maximè studiosum esse, tibi dicari per me debuit, ad confirmationem animorum nostrorum in mentem vnam, idque per tertium hoc medium vnionis amicitiæ perpetuò duraturæ, vt alter ego tu sis, & vice versa. Quare in Christo vale mecum, qui tecum item valere cupio.

BENI-

BENIGNO LECTORI DE singulis rectè iudicanti.

AD Paracelsi quoscunque libros intelligendum, ex eius mente genuina in primis ac præ cæteris maximè tibi necessarium erit, singula, quibus ludere, suo more, delectatur suis cum discipulis interdum, vocabula peregrina probè, & ad vnguem cognita habeas. Ne fortè hæsitans in istis, ad labyrinthum, ex quo te facilè non explicueris semel implicatum, prolabaris. Sunt enim plurimi, qui professionem artis Paracelsicæ facientes, illa difficiliora suis interpretationibus reddunt, quàm sint per seipsa: nõ perpendunt ea, quæ præcesserant, & quæ sequuntur, esse medijs quibusque referenda, priusquam iudicandum. Siquidem vnum & idem, eodem quoque modo prolatum diuersis locis, diuersimodè quandoque fuerit, nedũ in Paracelsicis, verùm etiam in plærisque aliorum authorum scriptis, intelligendũ. Quapropter tibi cõsultũ esse per me cupiens, quò nil magis opto, quàm studiosos abditæ veritatis in semitam rectam adduci, Onomasticon (vt vocant) siue Dictionarium propriorum arti spagyricæ nominum, siue per au-

thorem impositorum, siue non, à me priùs tamē editum, iamq́ denuò reuisum, & cumplurimis auctum, in lucem optima quaq; fide, ac diligentia promulgare volui. Quo tandem valeas ipsum ad finem quorumcunque Paracelsi librorum octauæ formæ (quod aiunt) curare tibi compingi, et ad manum quoties voles, tanquam præsentem & interpretantem habere præceptorem. Hunc ergo tecum semper gestato, manibus terito, donec omnia sua memoriæ fixa teneas, vt quæ tibi summè proficua sunt futura, & laborum hac in re assumptorum, te minimè pœnitebit. Vale.

TRACTA-

TRACTATVS DE OBSCVRIORVM LOCORVM ET VOCVM IN SCRIPTIS PARACELSI paßim occurrentium, definitionibus.

A

CETVM philoſophorum, eſt aqua mercurialis, quam aliàs lac virgineũ appellãt, quo metalla ſolui perhibẽt.

Acetum radicale, eſt acetũ deſtillatum ex ſua radice vel matrice, dicitur etiã aqua ſoluẽs.

Adamita eſt tartari quædam ſpecies.

Adech, eſt interior & inuiſibilis homo noſter, qui ſingulorum exemplaria præfigurat in animo noſtro, quæ manibus ſuis poſtea fingit ac imitatur exterior iſte homo noſter viſibilis, vterq; iuxta ſuã naturã operatur.

Aërdadi ſunt ſpiritus corporei in aëre degẽtes.

Æs non ſemper cuprũ denotat, ſed quandoq; aurum vel argentum à natura ſine alterius metalli aut lapidis permixtione, purum & per ſe generatum metallum, ex quo moneta cudebatur olim, vt modò ex alijs arte humana ſeparatis. Primò natum in Galilæa, ſed in parua quantitate. Noſtris temporibus viſum eſt ſimile, ſed raro nec niſi pro miraculo reperiri contingit.

Æthna dicitur ignis ſubterraneus, inuiſibilis

& sulphureus, qui lapides sub montibus adurit in carbones gagati persimiles, resina & bitumine quodammodo pleni sunt, vt carbonum ex ligno vice nõnullæ nationes vtãtur, & præsertim fabri ferrarij. Nonnullis locis vidẽdum se præbet vno tempore magis quàm alio, vt in Siciliano regno, eo monte qui nomẽ hoc ipsum habet, item in regno Neapolitano Puteolis non longè à Neapoli. Olim veteres causam eiusmodi flagrationis admirati, nec valẽtes eam post multam indaginem reddere, tãdem eò desperationis deuenerunt, vt inter celeberrimos philosophos, physicos, atq; medicos, Empedocles vnus in medias Æthnæ flammas deuorandum sese coniecerit, verecundia potiùs quàm ignorantia victum. Item Caius Plinius eiusdem ignis fumo sese non aliter suffocandum exhibuit. O vesana hominũ ingenia, qui dum ignorare nihil volunt, experiũtur multos labores sustinuisse vt nihil scirent, præterea quæ damnosam mortem inferunt, existimantes satiùs esse non viuere, quàm non scire, quæ tamẽ non ignorabant esse trãsitoria! Mulierculæ quidem absoluta coquina, prunas ardentes in ollam norunt cõcludere, ne per minimam rimulam aëri pateat aditus, ad hunc modũ
pror-

prorſus emoritur & ſuffocatur ignis, qui niſi per aërem, & in ipſo viuit. Si tamẽ priuſquam extinctus ſit omnis, vt vel ſcintilla ſuperſit, facto ſpiraculo reuiuiſcit, ac in priſtinum ſtatum redit. Non ſecus de Æthneo iudicandum, qui ſuam in mundi cẽtro ducit originem, terraq́; vt olla continetur. Verùm non caret ſuis ſpiraculis circum terræ globum hiantibus, per quæ modò per hoc, iam demum per aliud vitam & nutrimentum haurit ex aëre. Si verò ſuis careat ſpiraminibus, haud aliter quàm de ollari mulierum igne fiat neceſſum eſt. Videte quæſo, quàm aniles cauſæ philoſophos infideles mouerunt, atq; torſerũt in mortem vſque. Latiorẽ ignis huius naturalis rationẽ, vbi de myſterio magno increato Paracelſum interpretatus fui libro qui De luce naturæ inſcribitur, inuenietis. Hactenus de Æthna mineralium igne, ac patre generali dictum ſit, quantum loci ratio patitur.

Æſtphara eſt incineratio carnis vel ſubſtantiæ corporis.

Æthnici, dicũtur ſpiritus ignei, vel ſpirituales homines igne flagrantes, qui varijs modis & formis apparent, vt igneę flammę, titiones, globi ſphæricæq́ue prunæ, idq́ue in ſulphureis montibus.

Alcali dicitur ſal omne quòd extrahitur è cineribus vel calce cuiusq; materiæ per lixiuium elixatum.

Alcaheſt, mercurius dicitur præparatus, nonnulli volunt eſſe tartarum, mens tamen authoris facilè deprehēditur à præparationis eius deſcriptione.

Alchymia, eſt impuri ſeparatio à puriore ſubſtantia.

Alcol, aliquando ſcriptum alcool, vel alcohol, eſt puluis in minutiſsimum pollinem factus, vbi nihil additur ad nudam vocem, alioqui reſtringitur per adiunctum.

Alcol vini, eſt aqua ardens rectificata.

Alcubrith, vel

Alcur, eſt idem quod ſulphur.

Alcofol (vel vt nōnulli volunt) alcoſol, eſt ſtybium ſiue antimonium.

Alandahal, eſt colocynthis.

Alembroth, eſt ſal mercurij, vel ſal philoſophorum & artis. Wain-stain-salz

Alembrot defecatum, eſt ſal tartari, & magiſterium.

Aliani ſunt ſpagyri palpitantes.

Almizadir, eſt viride æris.

Altey plumbi, eſt materia dulcis ex plumbo.

Aluſar, eſt manna.

Amalgama, eſt impaſtatio auri, argenti, vel alterius cuiuſque metalli cum argento viuo.

Amianthus, eſt lapis alumini ſciſsili vel plumoſo

Almaracazida Silberglett

moſo natura conditioneq; ſimilis, igne nõ vritur, quapropter & ſalamãder appellatur.

Amidum vel amilũ, eſt albiſsima farina concreta in panes ad ſolem.

Amygdalę apud chirurgos, caro dicitur ſuperflua, quæ naſcitur ad linguæ radicem.

Amnis alcaliſatus, eſt aqua tranſiens per calces terræ, ex qua deſumptum eſt alcali.

Anachmus eſt ſpiritus incorporeus.

Andena, eſt calybs ex regionibus Orientalib. aduecta, quæ liqueſcit igne haud ſecus atq; aliud quodque metallum, fundique ſe permittit in formas.

Anathron vel anachthron, ſpecies eſt ſalis qđ ſuper petras in modum vſneæ albæ & lapideæ naſcitur, nonnulli ſal nitrum appellãt. Falsò putarunt antiqui fel eſſe vitri, cùm ſit potiùs fel lapidum.

Anatrum, eſt vitrum in colores varios liquefactũ, quod vulgari vocabulo ſmaltum appellant, vel terra Saracenica.

Anthos extra vegetabilem roriſmarini ſignificationem, & ad metalla vſurpatum, ſignificat elixir ex auro, vel eius quintam eſſentiam.

Anatomia eſſata, parens eſt morborum.

Anticar, eſt borax.

Anatris vel antaris, eſt mercurius.

Aniaday, vernum tempus ſignificat æternũ, & nouum in futuro mundum & paradiſum.

Aniadum, eſt cœleſte corpus, quod in nobis Chriſtianis plantatur à Spiritu ſancto, per ſacroſancta ſacramenta, vel eſt homo ſpiritualis in nobis regeneratus.

Aniadus eſt rerum efficacia.

Aniada, ſunt fructus & vires paradiſi & cœli, ſunt etiam ſacramenta Chriſtianorum, in phyſicis verò ſignificãt aſtrales vires, atque cœleſtes, vt ſunt, quę per influentiam, imaginationem, æſtimationem, & phantaſiam nos ad vitam longam prouehunt, ex dono Dei tamen, & ad æternam ſollicitant.

Anodyna ſunt indormitiua medicamenta.

Anodus eſt id, quod ex nutrimento ſeparatur à renibus.

Anontagius lapis philoſophicus.

Anima ſaturni, eſt altey atq; dulcedo plumbi.

Annus philoſophicus, eſt menſis communis vel ætas.

Annus aniadin, eſt vita longa.

Anotaſier
Aliocab } eſt ſal armoniacum.
Alemzadar

Antera, eſt medicina tracta de hyacinthis, ſimilitudine ſumpta à flauo citrinóve colore floribus innaſcente.

Apho-

Aphoriſmus vt pro conſueto ſumitur, ſcilicet regula generali in medicina.

Aqua cœleſtis, eſt vinum rectificatum, vt cœli quodammodo naturam & ſimilitudinem induat, multis peractis reuolutionibus.

Aqua cœleſtina, eſt aqua mercurialis.

Aqua corrodens, eſt acetum & omnis liquor corroſiuus.

Aqua fecũ vini, eſt ea, quæ fit ex calce fecum vini, ſuper marmor diſſoluta in modum olei tartari. [illegible]

Aqua lubricata eſt ea, quæ fit cum muſcilaginoſis, vt ſunt ſaccara, iulep & ſimilia.

Aqua permanẽs eſt ea, quæ fit ex duobus perfectiſsimis corporibus metallicis, per philoſophicam ſolutionem.

Aqua ſaturnia eſt ea, quæ naturam in ſe retinet primorum trium, vt ſunt aquę thermarum à natura dictorum naturaliter medicatæ, per quæ tranſeunt.

Aqua ſoluẽs, eſt acetum, vt ſuprà, deſtillatum.

Aquaſter, eſt viſio noſtris oculis aliquando repręſentans aliquid quod verè non eſt, at ſolùm apparentia quadam, nõ re ipſa exiſtit.

Aquila, quę auium regina eſt, vſurpatur nomine pro ſale armoniaco, propter leuitatem in ſublimationibus. Verùm Paracelſus in multis accipi vult pro mercurio auri præcipitato. Toxites irridet D. Stangelium qui a[illegible] præcipitatum accepit pro sale armoniaco.

Aquila philoſophorum, eſt mercurius metallorum, id eſt, metallum in primam ſui materiam redactum.

Arbor maris, eſt corallum, quòd fruticis inſtar in mari creſcat vegetetque.

Arcanum in genere, vt occultiſsimũ quid ſignificat, Paracelſo pariter occultã in rebus naturalibus virtutem incorpoream, & ceu vitæ perpetuæ ac immortalis è cœlo in eam deriuatæ participẽ, quæ multiplicari poſsit arte ſpagyrica ſupra priorem conditionẽ.

Archaltes, eſt Paracelſo terræ fundamentum, ſiue columna, quòd à ſuis conſortibus ſuſtentari non videatur, ſed ab alio magnali & arcano Dei videlicet, hoc ipſum Archaltem vocat.

Archeus, eſt ſummus, exaltatus, & inuiſibilis ſpiritus, qui ſeparatur à corporibus, exaltatur & aſcendit, occulta naturæ virtus generalis omnibus, artifex, & medicus. Item Archiatos ſupremus naturæ medicus, qui rei cuiq; ſuum Archeum peculiarem, & membro cuilibet occultè per Arẽ diſtribuit. Itẽ Archeus primus in natura, vis eſt occultiſſima, res omnes producẽs ex Iliaſte, diuina virtute nimirum ſuffulta duntaxat.

Ares, eſt naturæ diſpẽſator in trib. primis principijs occultus, vnde ſingula conſtant, qui rebus omnibus formã, ſpeciem, & ſubſtantiam

tiam

tiam cuique ſuam peculiariter diſponit, vt propriam, & nõ alienam, induat naturam ſpecificam. Notanda eſt igitur inter hęc tria pulcherrimè ordinata diuinitùs in natura differentia. Vt pro ſcholarum conſuetudine loquar. Iliaſtes eſt generis generaliſsimi ſubſtantia, conſiſtens in prima rerũ omniũ vniuerſali materia, hanc in tria genera primùm diſponit, videlicet in ſulphur, mercurium & ſal, primus naturæ diſpenſator Archeus, indeq́ue res producit omnes in proxima ſua genera. Tandem accedit Ares alter naturæ diſpẽſator, ex generibus formas & ſpecies producit in indiuidua.

Ardentia ſunt quę in cibum & potum non aſſumpta, ſunt vſtionib. obnoxia natura propria, vt iſta, carabe, terebinthina, gagates, & ſimilia.

Aridura, eſt corporis vel membrorum omnimoda conſumptio, vel ſyderatio, vt vocant.

Arles crudum, guttæ ſunt menſe Iunio cadentes, roris inſtar in Maio ſtillantis.

Aromata, cuncta ſunt quæ ſuauem & gratum admodum odorẽ de ſe præbent ac fragrantiam, quæ aliàs aromatica generaliter appellantur.

Aroph, eſt mandragora.

Arſaneck, dicitur arſenicus ſublimatus.

Arſenicum, eſt fulgur metallorum, eſt etiã ſal

~~[illegible]~~
Artaneck arsenicum [illegible] spus, album flavum et citrinum.

ipſorum,& ſaturni, quod aliàs artanek, vel artanech reperitur nonnullis locis.

Artetiſcus dicitur, qui membri defectum patitur alicuius.

Arthoicum, eſt oleum rubeum, ex radicibus herbarum vnà cum pane ſimul in fimo digeſtis, arte tractum.

Aſphaltum, eſt bitumen ex limo terræ & aquę tractum, ad ſimilitudinem picis.

Aſcendentia ſigna, dicũtur vel aſtra firmamenti cœli, & præcipuè ſyderei ſpiritus.

Aſaphatum, eſt ſerpigo, vel impetigo, aut intercutanea ſcabies in poris generata, vermiculorum inſtar, edunt, ſi comprimatur cutis, fila oblonga nigro capite proſilientia.

Aſſala, dicitur nux myriſtica.

Aſſaliæ vermes, dicuntur in ligno naſcentes, vel inter aſſeres, aliàs teredones.

Aſthma, pulmonis eſt morbus, vel peripneumonia, vnde grauia ſuſpiria.

Aſtrum hoc loco dicitur virtus & potentia rerum ex præparationib. acquiſita, vt ſulphuris aſtrum eſt eius accenſio, qua vertitur in oleum præſtantiſſimum. Item aſtrum ſalis eſt eius in aquam vel oleum reſolutio, qua pariter maiores vires induit, quã antea habuerat. Mercurij pariter aſtrũ, eſt eius ſublimatio, qua miram acquirit vim & potentiam naturali ſua maiorem atq; ſubtiliorẽ.

Aſtrum ex igne, eſt ardens ignis inſtar & vehementis impreſsionis.

Athanor vel athanar, eſt furnus in arte ſpagyrica potiſsimùm reuerberatorius, nonnunquam etiam alterius vſus, iuxta arbitrium artificis adaptatus.

Atramentum varia ſignificat iuxta adiectionem, vt ſutorium, eſt cuperoſſa interiùs rubeum calcanthum, ſcriptorium ad pẽnam aptum: fuligineũ ad typographiam: item album, viride, cœruleum, atq; deſtillatum ex viridi, quod Romanum vocant, aut ex alio quopiam.

Attractiua, dicuntur medicamenta, aliàs magnetica, quæ vim ad ſe trahendi habent, ex ſimilibus etiam attractiuis compoſita.

Auguriſta, dicitur ſuperſtitioſus artifex, qui ſuam artẽ in ſpeculis, cryſtallis, & in aquis exercet, præcipuè in volucrium cantu volatuque, vt ex eis præſagiat: aliorum etiam ritus ob eandem cauſam obſeruat.

Aurum planatum, eſt quod foliatum aliàs vocant, aut malleatum.

Aurum potabile, eſt liquor auri ſine corroſiuo, quod paucisſimi norunt eorum etiam, qui parant indies in hominum perniciem potiùs, quàm ad ſalutem.

Aurum vitæ, eſt aurum præcipitatũ, & in ſummam rubedinem cinnabaris tritæ ſimilitu-

dine reuerberatum, præſtãtiſsimum quod ex proprio ſuo mercurio fit, ac pręcipitatur.

Auſtromantia, alia eſt ſuperſtitio quędam excogitata ex ventorum obſeruationibus, vt quum aſtra ventorum in ſummã, vltra conſuetudinem, vehementiam erumpunt, inde futuri pręſagium homines otioſi magis, quàm curioſi pronunciant.

Axungia de mumia, quæ interdum mumia de medullis etiam ſcripta reperitur, eſt medulla oſsium.

Azoth, eſt argentum viuum ex quouis corpore metallico tractum, & propriè mercurius corporeus. Paracelſo præſertim, eſt vniuerſalis & indifferẽs medicina rerum, ſpeciem omnem exuta, & intenſiſsimã induta vim, atque centralem quandam virtutem generaliſsimam, reliquas omnes medicinas in ſe concludit, non aliter quàm prima reliquas omnes ſubſtantias, excluſis accidentibus. Hanc in enſis pomo concluſam quocunq; locorũ ierit, geſtaſſe ſecũ perhibetur.

B.

BAlneum Mariæ, vel maris, vt multi vocari volunt, eſt furnus deſtillatorius aquã continens, in qua calente vaſa chimica ponuntur ad putrefactionem ſuæ materiæ quã capiunt, ad ſeparationem, & id genus humidarũ aſcenſionũ perficiendas operationes.

Bama-

Bamahemi ſunt curriculi ſupernaturalium.
Balneum roris, vel roritum, eſt furnus in quo ſuper vaporem aquæ duntaxat, vaſa deſtillatoria ſuſpenduntur, vt aquæ corpus non contingant, alio nomine vaporoſum, aut vaporarium vocauimus.
Balſamum, eſt ſubſtantia corporum à putredine conſeruans, balſamus aliàs à nonnullis ſcribitur. Eſt internus & externus. Internus in humano corpore, temperatiſsima quædam eſt ſubſtantia, non amara, non dulcis, non acerba, neq; ſal minerale, ſed ſal liquoris, quod à putrefactione validiſsimè præſeruat humana corpora: dicitur etiam naturæ corporis gluten temperatiſsimum. Breuiùs ſic definitur: Eſt ſalis interioris liquor, ſuum à corruptione corpus tutiſsimè præſeruans naturaliter. Externus verò terebinthina vocatur à Paracelſo, nullam ignis violẽtiam paſſa, ſed digeſta. Itẽ eſt omne quod celeriter ſanat, à Germanico ſermone ad chirurgiam adaptatum nomen duabus dictionibus bald zamen, id eſt, celeriter coniunctum. Dicitur etiam oleum ex omni corpore deſtillatum, & ad ſummũ gradum puritatis adductum.
Balſamus de mumijs, eſt balſam⁹ de carne tractus.
Balſamus elementorum externus, eſt liquor mercurij externi, aliàs mumia elemento-

rum externorum, & propriè rerum firmamentalis eſſentia, quam étiam nonnulli quintam vocant.

Blachmal, eſt materia liquefactione plurium vnà metallorum cõfuſa, in ſulphur iniecta.

Barnabas vel potiùs barnaas, eſt ſal petræ vrinarium, quod etiam acetum acerrimum (dicitur.

Baſiliſcus minor, eſt ſtellio.

Berillus, eſt ſpeculum ex cryſtallo ſuperſtitioſè conſecratum ab auguriſtis.

Berilliſtica, eſt ars in eiuſmodi ſpecillis viſiones obſeruandi.

Beſachar fungus dicitur.

Beſonna muſcarum fungus.

Biſematum, eſt omnium leuiſsimũ, pallidiſsimum, & viliſsimum plumbum.

Bitumen, eſt ſulphurea terra.

Bolus dicitur lutum, quod minerale nullum in ſe habet. Boletus idem.

Bothor aut coſsi, sũt apoſtemata paruula quędam puſtuloſa faciei candida.

Botin, eſt terebinthina certo ſuo tempore collecta, quum plus virium à cœleſtibus hauſiſſe putatur. Eſt etiam balſamus ex eadem tractatus artificioſè, aliàs butimo.

Botium, eſt apoſtema proueniens in gula veluti ſtruma.

Boxus dicitur viſcus in arbore naſcens, vt viſcus quercinus, &c.

Braſ-

Braſſadella vel braſſatella, eſt ophioglosſum, aut lanceola, quam etiam linguam ſerpentinam vocant.

Brunus, eſt ſacer in membris, aliàs Eryſipela, vulgò ignem S. Antonij vocant, nonnulli vindictam eius.

Bruta, cœleſtis eſt virtutis influentia, quæ per animalia bruta rationalibus manifeſtatur, vt in chelidonia per hirundinem, in ſale per ciconiam clyſteris vſus, & id genus alia multa.

Butyrum ſaturni, eſt quod ſuprà altey atque dulcedo plumbi. Die süsse des Bleyes

C.

CAbala vel Cabalia, eſt occultisſima ſcientia, quæ diuinitùs vnà cū Lege Moyſi tradita fuiſſe fertur, aſſerentibus etiam Rabbinis Hebræis, cuius Perſæ diligentisſimi cultores atque profeſſores extiterunt, vt patet ex appellatione ſuorum ſapientum. Magos vocant ſuos ſacerdotes & arcanorum peritisſimos viros, quales fuerunt illi tres qui Chriſtum ex Oriente venerunt adoratum, & non reges, vt ſtultum vulgus hactenus exiſtimauit. Literis olim nō, ſed auriculariter tantùm tradita, mox atq; ſuperſtitioſi homines, ſimiarum genus, æmuli, cœperūt eam calamo ſuo conſpurcare, degenerauit in ſuperſtitionis monſtrum, quo factum,

vt Magia, vera atq; diuinitùs hauſta per ſpiritum ſolum ſapientia, pro Necromantia, & Nigromantia hac tempeſtate habeatur, vt etiam ſapientem eſſe nefas ſit, periclite-turq; quiſquis eam profiteri palàm volet: infidelium verò ſtultitiam publicè docere, ſit præclarum & inſignis ſcilicet ſapientiæ munus, nullusq; ſapere iudicetur, qui non cum infidelibus maximè ſtulteſcat.

Caballi, vel Cabales, ſunt lemures, & aſtralia hominũ corpora, qui ante prædeſtinatum vitę curriculum repentina morte quapiam extincti ſunt. Iſti poſtmodum oberrare putantur ſuper terram lemurum inſtar, donec terminus prædeſtinatæ vitæ completus ſit, vt quod viuere corporaliter debebant, ſpiritualiter adimpleant: ſi credere fas eſt, veræq; religioni Chriſtianæ diſſonum eſſe nõ cõperiatur ex ſcripturis ſacris, vnde petendus lapis lydius, quo reprobatur omne qđ ex auro non conflatum eſt euangelico.

Cacedonium tartarum, eſt materia peccãs in corpore humano, ob ſeparationem facultate ſegregatiua factam, non ſuccedente mox expulſiua.

Cafa dicitur pro camphora.

Calcanthum, eſt vitriolum.

Calcinatũ maius dicitur omne quod arte ſpagyrica dulce factum eſt, quod ex propria

alko[illegible] [illegible] ſua

Calx fixa [illegible]

ſua natura non erat, vt mercurij dulcedo, plumbi vel eius anima, ſalis & ſimiliū, quæ celerrimæ conſolidationis exiſtunt.

Calcinatū minus, eſt omne quod à natura dulce eſt, & citiſsimè curat, vt ſaccarum, māna, tereniabīn, noſtoch, & ſimilia quæq;.

Callena, ſpecies eſt ſalis petræ.

Caleruth, eſt indicium deſiderij ad primum perpetuum, vt quum quidpiā in primam materiam redire cupit ex qua prodierat.

Calliette, sūt fungi flaui in plātis iuniperinis.

Calx mercurij, eſt præcipitatus mercurius.

Calx veneris, eſt viride aëris. Spangrün

Calx ſaturni, eſt minium. Bleigäll

Calx iouis, eſt ſpiritus iouis. Zinkalck, darin der Zinn geist steckt.

Calx martis, eſt crocus calybis vel ferri.

Calx ſolis, eſt aurum calcinatum.

Calx lunæ, eſt argentum, calx argenti, vel azurinus flos eius.

Calx permanens vel fixa, eſt incremabilis materia.

Calx peregrinorum, eſt tartarum.

Calx lignorum, eſt cinis eorum.

Chaos, præter omnium rerum congeriem, Theophraſto eſt aër, & pro Iliaſte ſuprà dicto, vel Iliaſtro ſumitur.

Chaomantia, eſt ars qua præſagiū ſumitur ex aëre.

Claretta, eſt albumen ouorum.

Cambuca, eſt apoſtema vel vlcus in inguine.

Caput corui, eſt antimonium.

Calx manica alba - Est calx alba peregrinorum vel ex ossibus piscium majorum albis vel conchis marinis quas in pileis gestant, confecta.

Caput mortuum, est fex reliqua manens à destillationibus.
Carbones cœli, sunt stellæ.
Carbunculus, est apostema vel pestilens vlcus.
Cardonium, est vinum herbis medicatum.
Carena, est vicesima pars guttæ.
Cassatũ, est sanguis in venis inualidus, & mortuus, sanguinis boni transitum & motum obstruens.
Caseus præparatus, est residentia viscosa manens in fundo lactis ex caseo defluentis.
Cathimia, est argenti spuma.
Cauda vulpis rubicũdi, est minium ex plũbo.
Cautela in arte spagyrica, est habitu cõparata quædam industria, qua faciliùs obeũt suas operationes, ac perficiunt artis huius professores.
Cauterium, est instrumentum chirurgorum, quo aperiũt cutem & carnes exustionibus, est etiam medicamentum in eius locũ surrogatum, quod suo corrosiuo citra dolorem aperit.
Cedurini sunt crassa ingenia.
Celsa, musculus aliàs dicitur vitæ, pulsus per singulas corporis partes oberrans.
Cenigdam vel cenigotam, est instrumentum chirurgicum, quo craniũ capitis epilepsia laborantibus aperitur.
Ceniotemiũ, est mercurius ad morbũ Gallicũ præparatus.

Cinificatum, idem quod calcinatum.
Ceruiculæ, ſpiritus eſt oſsis de corde cerui.
Chaos, quære in ſummo Iliaſte.
Character Veneris, eſt amor loco ſcuti in aduerſis ſuſtinendis.
Chymus eſt fex. Chymia feculentia.
Chiromantia, penes Paracelſum, non ſolùm circa lineamenta manuum cõſideratur, verùm etiam in reliquis indicijs in toto corpore obſeruatis, venis atque ductibus.
Cineritium, eſt cimẽtum auri vel argẽti, quod à nonnullis regale vocatur.
Cherua, eſt cataputia.
Cheiri Paracelſicum abſolutè poſitum abſque vlla adiectione, ſi de mineralib. fiat ſermo, argentum viuum denotat, ſi verò de vegetabilibus, flores vegetabiles. Cùm per adiectionem reperitur ad hunc modum, flos cheiri, ex argẽto ſignificat album elixir, vel eius quintam eſſentiam, non ſecus atque flos anthos, auri rubeum elixir.
Cherio, eſt externorum elementorum occulta accidentalis virtus & non qualificata natura calliditatis vel frigiditatis.
Cherionium, eſt id, in quo natura non poteſt alterari, vt cryſtallus à natura induratus liquefieri non poteſt, vt ille, qui fabricatur arte.
Cherubin, eſt virtus & influentia cœleſtis, do-

minatio atq; poteſtas ſuper omnes dominationes & poteſtates, à Deo procedens in terram, & ſuper omnes homines. De hac diuina gloria legitur amplißimè apud Paracelſum, in expoſitionib. Pſalmorũ Dauid.

Chifir minerale, à nonnullis interpretatur aurum, verùm ego ex præcedentibus iudico eſſe quodcunq; ſulphur generis metallici.

Chybur vel Cibur, eſt ſulphur.

Citrinulus, eſt cryſtallus pallidus.

Citrinulum, pharmacum eſt ex colcothare; id eſt, vitriolum calcinatum, & in ſuum alcali reductum: comparatione facta ad cryſtallum, ob tranſparentiam eiuſmodi ſalis pallidam, diaphano cryſtallo perſimilis.

Citrinula, eſt flammula, herba Paracelſo multùm familiaris, vt paßim in ſuis ſcriptis reperitur.

Ciſt, vel aliàs kiſt, eſt capacitas duarum menſurarum vini, vel ſeſquimenſuræ iuxta locorum diuerſitatem.

Cliſſus, eſt virtus rerum occulta, vadens & rediens vnde primùm exiuit. vt virtus radicũ in caulem tranſit, ac reliqua quę ſurgunt ex eis, tandẽ in eas reuertitur poſt autumnũ, ibidem per hyemem totam deliteſcit vſque ad primum ver, & æſtatem.

Cœlum ſpagyricũ, ſublimis eſt pars vaſis philoſophici vel oui ſui.

Cœli

Cœli planetarũ apud Paracelſum, proprij ſunt orbes ipſorum ſphærẹque, non ficticiẹ quibus tribuuntur motus ab infidelibus, quos etiam æquè cognouerunt in cœlo, atque potuerũt in terris Empedocles & Plinius Phyſicorum hiſtoriographus, Æthnicas flagrationes inueſtigare. Si quod in terris eſt, ignorarunt, quod immenſo diſtat interuallo, quî benè dijudicare potuerunt aliter, quàm per fallaces cõiecturas? Siquidem ob ſuam infidelitatem, veri nullius fieri participes ex ſuis ſpeculationib. ac imaginationibus æquum eſſet. Cùm verẹ viſiones meditationum fidelibus duntaxat reſeruatæ ſint à Deo, falſæ contrà procedunt ab inimico veri, ſpeculationesque ſequuntur infidelium, quibus in ſortem ea pars contigit.

Cohoph ſiue cohop, Paracelſo familiariſsima dictio, repetitiones ſignificat deſtillationũ vel ſublimationũ, ad feces reddito liquore, ab eis tracto ſæpiùs, qui vel materiẹ propri⁹ eſt & naturalis, vel in vehiculũ adiectitius.

Cohos, eſt omne quod cutis in toto humano corpore cõcludit, alluſione ad chaos facta, quo iam in ordinem diuinitus redacto, & non vt priùs informi, cuncta comprehenduntur, quæ creata ſunt, ad minoris ordinati cahos, vel cohos vtilitatem.

Colcothar apud Paracelſum propriè intelligi-

tur vitriolum, & serpens, aut lacerta viridis quæ propriam caudam deuorauit, hoc est, quod aqua propria fixatum est ad hũc modum videlicet. Ab ipso tota sua per destillationem abstrahitur aqua, quę rursum capiti suo mortuo trito redditur & reaffunditur, abstrahitur vt priùs, atq; refunditur toties cohophando, vsque dum eò deuenerit, vt nullam de se præbeat ampliùs aquam, quantumuis vrgeatur igne seueriùs. Communiùs etiam intelligitur caput mortuũ, simplici modo citra cohophationem rubificatum ex vitriolo, quod etiam atramentum rubeum appellatur à nõnullis. Et ironicè vocatur à Paracelso Henricus rubeus, in derisionem aliquorũ emeritorum chirurgorum & circulatorũ, qui hoc solo medicamẽto conabãtur omnia cùm vlcera, tum vulnera curare, & huic vnico remedio tanquam anchoræ sacræ innitebantur, perdentes potiùs ægros, quàm seruantes. Nec desunt adhuc, qui hac tempestate vitriolum, sulphur, & alumen concremata, vulgò passim per omnes ferè nundinas exponũt magno pretio venalia, quæ vili pecunia compararunt, lapidem sanctum prædicantes è longinquis & vltramarinis regionibus allatũ, imò ex proxima pharmacopolia, quo cuncta curantur vlcera & apostemata, præsertim

ſertim loculorum negotiatoris vlcus in apoſtema rurſum intumeſcit ruſticorum nummulis. Sic mundus in æuum decipi concupiſcit, vt nullo vnquam admonitus exemplo vel periculo reſipiſcat. Habeat igitur quod quærit.

Collatenna, eſt herba quædam vt nonnulli volunt, pes leonis vulgò dicta, iuxta formam externam. Colla ſic nũcupata, quòd huius inſtar conglutinet; alij ſpecificum eſſe volunt ſtipticum.

Colica, eſt tartarus reſolutus, morbus inteſtinorum fixus in inteſtino colo.

Coleritium, eſt liquor compoſitus ex corroſiuis metallorum inimiciſsimis materialibus, quo probatur aurum ad lydium lapidem affricatũ, & cui nullum metallum prę ter aurum ſolum reſiſtere poteſt, vnde cognoſcitur è veſtigio, ſi quod aliud auro permixtum ſit, hoc omne mox euaneſcit, mutato colore ea parte qua coleritium illitum fuerit, cętera non madefacta colorem affricati auri ſeruante. Putum verò ac purum nihilo prorſus immutatur eo liquore.

Cometz, eſt gutta ſemis.

Complexio, eſt natura patris. Aliàs eſt qualitas calidi, vel frigidi: hoc habet naturam agnatam ſibi humidam, illud verò ſiccam. Duę ſunt igitur complexiones, & non qua-

tuor. Nam calidum propria natura ſimplici nõ permixta, ſemper eſt ſiccũ, & ſi quandoq; humiditatem admittit, à frigido mutuatur, vt hoc ab illo ſiccitatem, quam aliquando recipit accidentaliter.

Compoſitum abſolutè poſitũ, eſt corpus non ſeparatum.

Confirmamẽtum, eſt aſtri corpus in homine, vel eſt ſidereũ in homine, vel aſtrale corp⁹.

Confortatiua aut confortantia, ſunt medicamenta, quæ corda hominum atq; naturam corroborant, vt expulſiua virtus eius valeat accidentia noxia quæuis excludere coho. Potiſsima totius medicinæ methodus, in quà totus ſpagyricus labor potiſsimùm inſudat. Nã ſibimet ipſi natura medicus eſſe debet, homo cui medici nomen tribuitur, miniſter naturæ tantùm, & ſeruus veri medici. Siquid vltrà prȩſumat, temerarium eſſe naturæ perſequutorem, imò perditorem hominum, eſt quòd ſciatur, nec id celatum oportuit.

Congelatiua, ſunt medicamenta fluxus omnes ſiſtentia, cõprimentia, & exiccantia.

Congluté, vel cõglutinatũ, eſt quod ex putrefactione in materiam glutinoſam vertitur.

Conſolidatiua, ſunt externa chirurgorũ medicamẽta, vulnera & vlcera carnibus recentibus explentia, & cicatricem obducentia.

Con-

Consolida, quę aliàs dicitur à Paracelso Aurea Sophia, est herba quędam, flores habens citrino colore tinctos & rotundos, vt flammula, frondes verò ysopo non absimiles, in Carinthia vulgaris admodũ, in alijs regionibus non vsque adeò frequens, neq; nota.

Constellatio, dicitur supernorum astrorum, vel corporum in inferna virium atque virtutum impreßio, & operatio, qua conueniunt in concordantiam quandam naturalem. De hac habetur excellentißima præ cæteris ars & scientia physica, quæ propriè Physiognomia signata rerum naturalium, in sympathia superiorum ad inferiora dicitur, non extans, sed cum plærisq; alijs Paracelsicis scriptis excellentioribus suppressa. Quæ si prodiret in lucem, tum demum cognosceretur ab inuidis naturæ persequutoribus, & ipsius, qualis Philosophus & Physicus extiterit Germanus Apollo Paracelsus, quãtoq; interuallo Gręcos & infideles Philosophos omnes à tergo reliquerit.

Constrictiua, sunt chirurgicalia medicamenta stiptica, sua virtute labia vulnerum comprimentia.

Contorsio, tormentum est intestinorum.

Cõtractio & contractura, membrorũ est impotentia, viriumq; suarũ naturaliũ destitutio.

Conseruatiua, Physicorum præsertim, sunt

medicaméta, vitam & corpus à corruptionibus præseruantia. Talia potissimùm ex eis rebus petenda, quæ longiorem vitam ac temperatiorem à natura nacta sunt, qualia sunt inter vegetabilia, quæcunque semper virent hyeme pariter ac æstate, longioríque tempore perseuerant: inter animalia quæ diutius ac saniùs viuunt: inter mineralia, quæ mumialis essentiæ liquorísve plus habent: & inter metalla, quę sunt ærugini minùs obnoxia. Talia non sunt conserua rosarum, violarum, & cætera, quæ conseruatione ipsamet indigent, ac mutuãtur à saccaro. Pudet priscorum inuenta recensere.

Coostrum, intermedia pars diaphragmatis.

Cor inter mineralia, dicitur aurum.

Corbatum, est cuprum.

Cornu cerui, in chymicis est alembici rostrũ. Est etiam in medicinalibus apud Paracelsum herba vulneraria, ob similitudinem foliorum ad eiusmodi cornua alludentem naturaliter, ex arte signata.

Corpus, est subiectum in quo virtutes rerum delitescunt.

Corpora cœlestia spagyrorum, sunt astrales virtutes, in sua materia existentes.

Corpora supercœlestia sunt ea quę per mentẽ in imaginatione solùm, & non per oculos carneos cognoscuntur. Spagyrorum subiecta sunt mirabilium operum.

Corpus

Corpus inuiſibile, eſt anima, ſiquidem tenet medium inter corpus viſibile, qua de cauſa corpus ea parte vocatur, & inuiſibile dicitur, quia participat cum ſpiritu inuiſibile. Notandum interea, has definitiones phyſicas, & non theologicas eſſe, ne quis anſam calumniandi ſibi faciat.

Corroſiua ſunt chirurgorum medicamenta, ſuperfluas & inualidas carnes exedentia.

Cortex maris, eſt acetum Philoſophorum.

Coruſcus, eſt auricula muris.

Cotoronium eſt liquor.

Cruor ſalis, eſt ſal ſeparatum à primo ſale, vitio ſecundæ digeſtionis.

Cycima, eſt letargirium. Silberglett.

Cydar, eſt Iupiter.

Cyphantũ eſt vas deſtillatorium, vel ars ipſa.

D.

DArdo, eſt ſucceſsiua generatio propagatoria.

Daura, folium eſt ellebori, aliàs aureum.

Demotinus lapſus, repentina mors.

Deſcenſorium, eſt furnus chymicus, in quod deorſum fluit liquor à craſſa materia ſeparatus.

Derſes, eſt occultus terræ vapor, ex quo naſcitur omne lignum, & creſcit.

Diaceltateſſon, eſt ſpeciale remedium ad fe-

bres, ex Paracelſi inuentionibus.

Diameter ſpagyricus, eſt temperamentum.

Diapenſia, eſt alchimilla.

Diaphanum, eſt id quod tranſparendo lucet.

Diaphoreticum, eſt medicamentum ſudoris expulſiuum.

Diaſatyrion, eſt confectio venerem excitans.

Diateſſadelton, eſt mercurius præcipitatus.

Dienez, ſunt ſpiritus duriorum lapidum habitatores.

Digeſtio, eſt operatio chymica, vel ſpagyricus gradus, alludens ad ſtomachi humani digeſtionem, in quo & per quem materia decoquitur in ſeparationem puri ab impuro. Nonnunquam vſurpatur pro furno vel vitro, in quo magiſterium hoc adimpletur.

Diſcus ſolis, eſt argentum viuum ex auro.

Diuinatio, eſt incertum quoddã præſagium à cogitationibus ex propria luce deſumptis: vt cùm dicitur, hoc mihi mens aut cor preſagiuit, vel animus meus angelus indicauit. et ſimilia vulgò prolata.

Diuertalium, aut diuertallum, eſt generatio, quæ fit ex elementis.

Dracunculus, eſt braſſatella, ophiogloſſum.

Dubelech, eſt apoſtematũ cõcauitas in genere.

Dubelcolep, eſt cõpoſitio ex corallo & carabe.

Duelech, eſt tartari ſpecies in humano corpore, lapis ſpongioſus valde periculoſus.

Duenech, eſt antimonium.

Dulce-

Dulcedo ſaturni, eſt altey, vel ceruſſa.
Durdales, ſunt ſpiritus corporei inhabitatores arborum.

E.

EDelphus, dicitur omnis qui ex elementorum natura prognoſticat.
Edir, eſt calybs vel ferrum.
Electrum penes Theophraſtum, eſt mixtura cõpoſiti metalli ex omnibus iuxta Planetarũ obſeruatas cõiunctiones, in vnicũ metallicum corpus cõflatis & colliquatis. Ex ſimili cõſtabat Virgilij campanula, tempore regis Artus, quæ adulterio contaminatos, tam viros quàm mulieres, de ponte in aquã præcipitauit ſolo ſonitus clangore, liberato rege à ſuſpicione, quã ſiniſtrè de ſua conceperat vxore. Fertur etiam (quod experiméto nonnullis ſpagyris conſtat) ex ſimili ritè cõflato compoſitoq; metallo, cyphus guſtatorius fabrefactus, venenũ aut toxicum nullum admittere, quod ſi fortè inijciatur, ebullire quicquid liquoris eo cõtinetur, edito ſtrepitu maximè perceptibili, ac ſi nitrum in prunas conijceretur.
Aliud narrat Paracelſus tractatu de ſimilis electri cõpoſitione, ſe vidiſſe quendam Hiſpanum habentem eiuſmodi campanulam, pondere vix ſeſquilibrę, per quã inſcriptis nõnullis characteribus & verbis, tot

ſpectra prodigiaque quot velles, conuocabat, edebat, & abigebat pro ſuo arbitrio. Voluit is perſuadere Paracelſo, vim & energiam campanulæ totam in verbis & characteribus magis quàm in ſonitu, vel metallo conſiſtere. Verùm Paracelſus, rem nõ ita ſe habere vt aſſerebat, etſi pro variatione ſcripturæ varia etiam ederentur prodigia, maximam potẽtiam in metallo ſitam eſſe deprehendit. Hæc dicta ſolùm, vt ſciatur quid Electrum apud Paracelſum denotet, non ſemper carabem paleas attrahentem, neque cyprium æs calaminari lapide tinctum, alio nomine laton.

Elementum apud Paracelſum, eſt corruptibilis ac tranſitura mũdi eſſentia, & omnium quæ patiuntur mutationem, anxietatem, atque neceſsitatem in diem vſque poſtremi iudicij, conſumptionisque huius inferioris mundi. Eſt etiam eſſentia ſpirituum in elementis degentium ac deliteſcentium, & aſtrum eorum.

Elementa matrices rerum ſunt, in & ex quibus generantur, ſubalterna tamẽ elementis Paracelſi, quòd iſtorum ſingula quatuor illa contineant, ac ſint generaliora. Nõ prętereundum hoc loco, quod in Phyſicis notatu maximè dignum, & minùs hactenus animaduerſum. Quò quid in occulta natura

tura ſimplicius, eò generalius à ſpagyris & adeptis Philoſophis eſſe cõperitur: & quantò ſpecialius, tantò compoſitius ac materialius, vt ita loquar ex arte. Exẽplo, quantò magis ab indiuiduorum eſſentia ſpecies remouetur, tãtò proximiùs accedit eorum materia ad elementa ſimplicia, necnõ forma ad influxũ vel influens vniuerſale ſimpliciſsimum, attamen generaliſsimum. Non ſic in manifeſta natura, in qua partes ſpecialiores, imò deteriores magisque degeneres exiſtunt, quò remotiùs à ſuo toto recedunt. Hinc fit, quia principia rerũ naturalium in ſe continent omnia potẽtialiter. Veriſsima eſt igitur ſpagyrorum ſententia, de occultæ naturæ ad manifeſtam, & econtra, diuerſitate.

Elephas, eſt aqua fortis.

Elixir propriè, eſt fermentum, cuius minima quantitas ſui generis ingentem molem, in paſtam ſibi ſimilem penetrando cõglutinat. Paſta Paracelſo hoc loco ſpiritus eſt vitæ hominum, internuſque vitæ balſamus. Elixir autem externus arte balſamus ab externis conquiſitus, ac præparatus in ſpagyricum fermentum.

Emunctorium, eſt locus expulſionis corruptus, per quem exitum habẽt, valida pellente natura ſuffulta viribus externorum

Enochdianum est quod vitam longã habet.
Entali, est alumen scissum, & quandoque ex sale gemmæ conflatum arte spagyrica.
Enur, est occultus vapor aquę, ex quo nascuntur lapides.
Erodinium, est indiciũ alicuius rei, vel futurę historię, quę tantisper adhuc latet homines, donec adueniat, tum demum vocatur ex incerto notum & certius præsagium.
Escara, vel estphara, dicitur caro nigra & emortua, quæ per cauteriũ, vel medicamentum corrosiuum, à bona viuaq; carne per chirurgos separatur ac decidit.
Essaræ, sunt pustulæ paruæ scabiei bullarum instar, nisi quòd carnẽ habeãt exuberantẽ.
Essatum essentiale, est vis, potentia, & virtus quæ vegetabilibus & mineralibus inest.
Essatum vinum, est destillatũ & rectificatum herbis ac similibus expletum, ad earum essata essentialia extrahendum, vt vinum de chelidonia, persicaria, pulmonaria, melissa, & cæteris.
Essentia quinta, iuxta Paracelsi definitionẽ, est materia quædã ab omnibus, quæ natura produxit ac vitam habẽt, corporaliter tracta, separataq; ab omnibus impuritatibus, & mortalitate vel corruptione, atq; ab omnibus elementis subtilissimè repurgata. De hac lege latiùs in Archidoxis.

Essila,

Eſsila, eſt tinctura, ſolis calore facta, vel in facie, vel alia quauis parte corporis in cute.

Eſſodinum, eſt certũ rei futuræ præſagiũ ex indicio, contrariũ Erodinio ſuprà definito.

Eſthiomenus, eſt corruptiſsimũ apoſtema, totum membrũ depaſcens inſtar lupi, vel herpetæ mordacis.

Eueſtrum, eſt firmamenti perpetuum in elementorum quadruplici mundo. Eſt etiam propheticus ſpiritus, qui per ſignũ vel præcedens aliquod indiciũ præſagit, ac aliquid futuri certò prædicit.

Excrementa generaliter, ſunt omnia ſuperflua per naturam eiecta. Mulierum excrementa ſunt menſtrua.

Exitura, generaliter eſt omne apoſtema quod ſaniem eijcit.

Exorciſta, ſuperſtitioſus eſt artifex, qui manes & ſpiritus adiurationibus euocat, ac apparere facit.

F.

FAba, eſt tertia pars ſcrupuli.

Fabiola, eſt flos fabarum.

Fatum, eſt imarmeni, perpetuũ & inſenſibile quiddam aſtrorum cœli, ſolis & lunæ.

Fel draconis, dicitur argentũ viuũ ex ſtanno.

Fel vitri, eſt ſpuma vitri. glas galle

Feneſtra, pro intelligentia ſenſus.

Fermentum, eſt materia firma tanquam fixa, quæ ſuæ naturæ materiam, ad ſuam firmatam conditionem præparat, quam etiam ante præparationem non magis quàm illa habebat, vt fermentum panis eſt farina firmata vel conſolidata in paſtã, quæ farinam ſimilem, raram & diſcontinuam, in aliam paſtam fermentatam adducit.

Ficus cutis, eſt verruca innaſcens cuti ad crura æquorum, medicamentum aptum ad matricem.

Fido, dicitur argentum viuum, & nonnunquam aurum.

Fida, eſt argentum, & aliquando aurum.

Filius vnius diei, eſt lapis philoſophicus.

Filum arſenicale, eſt arſenicum ſublimatum.

Fimus equinus, eſt digeſtio quoquo modo facta, ſiue per fimũ, ſiue per calentes tepidoſq; humores.

Firmamentum eſt cutis in homine duplex, vt fixa & non fixa teſta.

Flagæ, ſunt ſpiritus qui norunt occulta & ſecreta hominum.

Flegmon, apoſtema commune.

Flos cheiri, eſt auri eſſentia.

Flos ſectarum croe, nõnulli volunt eſſe flores ex croco, ob additionem croe, putantes errorem illorum qui ſcripta Paracelſi manu non exactè legerunt e, pro ci. Ego verò per

tranſ-

transpositionem deprehendi esse florem muscatæ nucis, vt sonath anthos denotat.

Fœnix, vel Phœnix, est filius vnius diei, vt suprà. Lapis philosophicus.

Fœdula, est fungi species.

Folia dauræ, quasi folia aurea.

Fons Philosophorum, dicitur balneum maris.

Formæ rerum, influxus dicuntur cœlestium, quos à superioribus habent inferiora quæuis, occulta potentia, vis, atque virtus vniuscuiusque rei.

Formicæ, apostemata verrucalia, porralia.

Fugile est aurium in regionibus apostema.

Fuligo metallorũ, propriè dicitur arsenicum, sed vsurpatur pro mercurio.

Fulmẽ hoc loco, sunt flores cupellati argenti, in ipsius cum plumbo repurgatione, vnde fulminare metalla, idem est ac repurgare, potissimùm quæ perfecta dicuntur.

G.

Gamathei, sunt lapides quibus cœlestes vires, & supernæ constellationes imprimuntur, mirandis characteribus, imaginibus & figuris insigniti vel cęlati, quales aliquando natura fabrefactos videre sæpissimè cõtingit è montibus erutos, quandoque secundum ripas aquarum.

Gamohœæ sunt imagines, ex influentia su-

percœlesti conceptæ, & impressæ.
Gamonynũ, est vnica anatomia harmonica.
Glacies dura, est crystallus.
Gladialis, est ars qua iuxta firmamẽti cursum astrorum, gladij cuduntur & enses, quibus & incudes resistere non possunt, vnde vocatur aliàs incusima.
Gelion, dicitur pro folio.
Geomantia, est ars & scientia terrarum notissima. Sed hoc loco dicitur quum astra terrę sese palàm faciunt hominibus, vt inde prophetiam aut præsagium sumant, quod sortitur effectum. Dicitur etiam Astronomia terrę, quę dupliciter operatur, aut per astronomicas calculationes, vel per puncta.
Geluta, est herba carlina.
Gemma tartarea, dicitur lapis vel calculus generatus, ex diaphano & perspicuo tartaro.
Genula, est planta degenerans ex transplantatione pastinacæ.
Gibar, est medicina metallica.
Gigantes, sunt elati vel proceri supra vel præter naturã homines, aut citra leges naturæ.
Gluten, est Paracelso sinonia, vel vt nonnulli volũt sinophia, liquor viscosus, albus & clarus in omnibus iuncturis instar albuminis in ouo, perspicua materia, in qua si generetur tartarus ob sal resolutum quod habet in se

in ſe quandoque coagulatum, oritur inde podagra, cuius etiam locum, & verum domicilium eſſe aſſerit.

Glutinis tenacitas, eſt reſina mineralis.

Gluta, dicitur vis tenacis picis, & efficacia.

Gnomi, dicuntur homunciones vel ſpiritus potiùs corporei ſub terra viuentes, aliàs pygmæi, cubitali vix altitudine.

Græca magia, eſt ars ſuperſtitioſa à Græcis inuenta, vel ſaltem culta, viſiones vanas tractans, qua efficiebant vt apparerent ea, quæ verè non erãt, indeq; magnam apud ignarum vulgus ſapientię captarent exiſtimationem, cùm nihil aliud eſſet quàm oculorum aciei, per obfuſcationem vel obtuſionem, tranſmutatio, ex imaginationibus hominum ſumens exordium, quorum aſſenſus cum infideli conatu, per omnis mendacij machinatorem coniungebatur in ſimilitudinem. Quid non molitur in vanis hominibus hac via nequam artifex?

Grauus, lapis eſt porphyrites, cuius vſus vt marmoris in arte ſpagyrica, ad ſpontaneas rerum ſolutiones potiſsimùm eſt idoneus.

Grilla vel Grillus, apud Paracelſum eſt vitriolum ſua ſponte reſolutum in aquam. Nonnulli putant à natura talẽ exhiberi liquorem. Sunt qui hoc nomine ſalis armoniaci aquam appellant.

Guarini, ſunt homines ex influentia cœli viuentes.

Guma, eſt argentum viuum.

Gumicula, eſt valeriana.

Gutta roſacea, eſt rubedo pręſertim in facie, ſimilis illi quæ tinctura eſt in origine lepræ.

H.

HÆmorrhoides, eſt ſanguinis in ano profluuium.

Hal, dicitur ſal.

Halcyon, vel alcion, eſt glacialis auicula.

Harmel, eſt ſemen rutæ ſylueſtris.

Haro, ſpecies eſt filicis.

Hel, eſt mel.

Henricus rubeus, eſt colcothar vitrioli.

Helebria, eſt ſpecies veratri nigri rubeos flores edentis.

Heliotropium, eſt meliſſa Paracelſi.

Heliſmidan eſt mummia balſamita.

Hinicula, genicula, vel vt ſuprà gumicula, eſt valeriana. Verùm puto variationem ex errore ſcribentum.

Homunculus apud Paracelſum, eſt excellentiſsimum quoddam arcanum, ſiue medicamentū, arte ſpagyrica tractum de baculo potiſsimo vitæ naturalis in homine, cuius formulam huc apponere minimè pigebit. Nemo non mente captus negabit vitæ baculum

cũlum eſſe nutrimentũ eius, & præcipuum in hunc effectum eſſe triticum atq; vinum, à Deo & natura præ cæteris ad vitæ ſuſtentationem alimentum ordinatum, vt aliorum principem. Proinde Pracelſus nutrimẽtum hoc prętulit, ex quo ſanguinem alimenti generaret, ac inde ſperma formandi ſui homunculi. Alluſione haud inepta nutrimentum pro vita ſumitur, & potiſsimè quia in vitam tranſmutatur. Vitam rurſum pro homine, ſiquidem niſi viuat, non homo, ſed cadauer eſt hominis tantùm, & viliſsima pars, quæ pro homine haud congruè ſumi poteſt, vti bene & eleganter nobiliſsima pro toto. Quatenus igitur nutrimentum ſiue alimentum vitæ, vita eſt hominis, homo pariter dici poteſt, vel homunculus id quod ex hominis ſanguine & vita generatur, vtpote pygmęus vmbratilis homunculus poſtea natus gigaſque renatus, &c. Hæc pauca doctis ſufficiant, qui plura volet, intelligere nihil videbitur eorũ, quę ad occultum ſenſum trahi conſueuerũt in allegorico vel ænigmatico ſermone. Rem tandem feliciter, & alacriter aggreſsi proſequamur.

Tritici optimiq; vini partes ęquales vitro clauſo Hermeticè, putreſiant equino fimo (nimirum balneo maris, dicto per ſimilitudinem caloris) diebus tribus naturalibus,

vel vſque dum habeatur materia germinata, quæ mortario trita exprimatur per pannum lineum in ſuccum albũ, inſtar lactis, fecibus abiectis. Eiuſmodi liquor ponatur vitro vt priùs clauſo ad digerẽdum, vel macerandum equino vt antea fimo marino diebus quadraginta, vel potiùs quinquaginta. Si probè temperętur balneum conti nuo & mediocri calore, materia conuertetur in ſanguinem & carnem ſpagyricã inſtar embryonis. Hæc eſt prima & proxima materia, ex qua generatur ſperma duplex patris & matris generantium homunculũ, ſine quibus generatio nulla fieri poteſt, quę ad humanam generationem, ſiue animalem accedat.

Ab huius embryonis ſanguine & carne ſeparetur aqua per balneum, item aêr per cineres, & ſeruetur vtrunq; elemẽtum per ſe. Poſtmodum ad feces poſterioris deſtillatio nis affuſa aqua deſtillationis prioris, ſimul in balneo putrefiant diebus decem. Secundò iam deſtilletur aqua, vehiculum ignis, vnà cum igne ſimul & balneo, ſeparetur aqua, dum aſcendere volet quidpiam, & ſeruetur per ſe, deinceps in cineribus poſito va ſe deſtilletur etiam ignis ſeorſim. Hactenus elemẽta quatuor ex ſuo chaos embryonio ſeparata ſunt, & nõ ſeparata ſunt, quod infrà

frà declarabitur, non priùs tamen quàm respõdeam obiectioni quę hoc loco fieri posset ab aduersarijs Paracelsi. Multa fortassis (inquiět) olim de suis tribus cõcionari passim in omnibus scriptis suis, quæ modò retractare palàm est, etenim chaos (quod embryonem vocat) in quatuor elementa partitur: en quàm sibimet constare videtur nouus hic philosophus, qui iam tria rerum statuit prima principia, modò quatuor. Habetísne? strictè admodum tenete, ne vobis euadat, partam occasionem hâc argumenti loco solidi scilicet, congratulamur.

Terram itaq; feculentam reuerberari iubet ars spagyrica clauso vase, spatio dierũ quatuor naturaliũ, interea tamen aqua primæ destillationis destilletur balneo, vt quarta pars abijciatur, reliquũ eius destilletur calore cinerum, & affundatur suæ terræ reuerberatæ, ac in arena destilletur igne vehemẽti, refundatur, abstrahatur, ac refundatur cohobãdo quater, sic habebitur aqua admodũ clara quę seruetur. Postmodum affundatur aër huic terræ, ac destilletur igne vehementi in aquã clarã, splendidã, & odoriferã, seruetur seorsim. Tũ demum affundatur ignis aquæ suę primę, & putrefiât in balneo simul per tres dies, & inde per arenam aqua destilletur, quæ adustionẽ ignis secũ adfert,

destilleturiterũ per balneũ quicquid ascen dere poterit, ignis in fundo manens seorsum ponatur. Aqua hæc postrema rursum affundatur suæ terræ, ac simul balneo macerentur diebus tribus, deinceps per calorem arenæ tota destilletur aqua, & balneo separetur quod ascendere volet, residuũ in fundo manens cum priori residuo seruetur. Aqua iterum terræ affundatur, abstrahatur, ac separetur vt priùs, donec in fundo nihil reliqui maneat à separatione per balneum. Quo peracto aqua postremò iam separata confundatur cum igne suo residuo, ac balneo maceretur diebus tribus vel quatuor, postea destilletur in balneo omne q̃d isto calore poterit ascendere, quod in fundo resederit in cinerib⁹, destilletur ab igne, quicquid eleuabitur ex firmamẽto, est inferiori aëreum quid balsamitum influxus firmamenti superioris, & quod in fundo manet igneum quid impressum eidem ab eodem, id est inferiori à superiore. Hi postremi duo liquores adscribuntur duobus primis principijs, prior mercurio, posterior verò sulphuri, Paracelso non elementa, sed eorum vitales partes, velut spiritus & anima naturales quæ ipsis inerant à natura. Rectificandum est vtrunque, & in suum centrum circulari motu reflectẽdum, vt mercurius hic
vnà

vnà cũ aqua ſua ſuperiore loco ſeruata clara & odorifera, pręparetur, ſulphur autem per ſe. Modò reſtat vt tertium principium intueamur. Reuerberata terra trita ſuper marmoreum lapidẽ, imbibatur aqua ſua, quæ ſuprà redundarat à poſtrema ſeparatione liquorum balneo facta, vt hęc ſit quarta pars ponderis ſuæ terræ, & calore cinerum congeletur in ſuam terram, idq; toties fiat proportione ſeruata, donec terra totam aquã ſuam ebiberit. Poſtremò tandem hæc terra ſublimetur in album puluerem, inſtar niuis candentem, fecibus abiectis, quæ ſunt inimici nequam, lolium in agrum naturæ ſatum, ex tenebris exterioribus ortum peccati ſemen, terraque damnata, binarius diſiunctionis, copulam vnionis & concordię, in rebus omnibus naturalibus, nõ ſecus atque in ſupernaturalibus, impediens. Sublimata verò terra iã à tenebris libera, verum eſt chaos elementorum, iſta namq; occulta continet, cùm ſal naturæ ſit, in quo deliteſcunt, tanquam in ſuo centro reflexa. Tertium hoc, eſt Paracelſi principiũ & ſal, matrix in qua priora duo ſpermata viri & mulieris parẽtum homunculi, mercurij videlicet, atque ſulphuris, indẽda ſunt, ac ſimul in vtero vitreo ſigillo Hermetis obſignato concludenda, ad veram homũculi genera-

tionē ex embryone ſpagyrico petitā. Foliū hactenus verſum habes aduerſarie, quò conuertaris & ipſe à perſecutione veritatis naturalis.
Homunculi, ſuperſtitioſæ ſunt imagūculę, loco vel nomine alicuius fabrefactæ, vt aſtralem hominem inuiſibilem contineant, cuius cauſa fictæ fuerūt in ſuperſtitioſū vſum.
Horizon, mercurius auri.
Humor vitæ, fomentum eſt & pabulum calidi naturalis, aliàs humor radicalis.
Hydri ſunt ſucci ſiue fructus.
Hydromantia, eſt ars ſumpta ex aſtris aquæ, quum in ea ſeſe palàm faciunt hominibus, ab inundationibus inuſitatis, fluctuationibus, alijsque apparentijs.
Hydropiper, eſt perſicaria, rubeis tincta maculis.

I.

IAſpis, eſt lapis hæmatites.
Iaſſa, eſt herba trinitatis.
Ictericia rubea, eſt Eryſipelas.
Ideus, eſt architectus mentalis.
Idiotæ, ſunt contemptores verarum artiū, etſi falſarum ſint peritiſsimi profeſſores.
Ieſahach, eſt ſupernaturale.
Ignis leonis, eſt elementum ipſum ignis.
Ignis perſic9, eſt vlc9 ardoris, incēdio torquēs.
Ignis pruinus adeptus, eſt eſſentia quinta vitrioli cum tartaro rectificata.

Ilech primum, est principium primum.

Ilech supernaturale, est coniunctio supernorũ & firmamentalium astrorum, cum terrenarum rerum astris inferioribus, atq; vino.

Ilech magnum, est ascendens vel astrum medicinæ, quod vnà cum ea sumitur, in qua etiam occultum est, non secus atq; in firmamento superiora sidera, item in homine inferiora.

Ilech crudum, est cõpositio ex materia prima trium primorum principiorum.

Ileidus, est aër elementalis: in hominibus verò spiritus est, qui transit per omnia mẽbra.

Iliaster, aut Iliastes, vel Iliadum, est prima rerũ omniũ materia constans ex sulphure, mercurio, & sale, quadruplex iuxta quatuor elementa. Primus est chaos terræ, secundus chaos aquæ, tertius chaos aëris, quartus verò chaos ignis. Item quatuor sunt hominum Iliastri concernentes longæuam vitam.

Iliaster primus, vel insitus, est terminus vitæ, imò vita ipsa, vel vitæ balsamus in homine.

Iliaster secundus, vel præparatus, est terminus balsami & vita quam habemus ex elementis, & elementatis rebus.

Iliaster tertius, est terminus balsami præparatus, aut vita quam habemus ex quinta essentia.

Iliaſter magnus, quartus, eſt mentis vel animi raptus in alterũ mundum, vt raptus Enoch & Eliæ.

Iliaſter tamẽ in genere, dicitur occulta naturæ virtus, ex qua res omnes habent incrementum, aluntur, multiplicantur & vegetant. De quo latiùs libro de meteoricis generationibus legitur apud Paracelſum.

Imagines ſunt metallicæ figuræ vel effigies, in quibus vires & virtutes cœleſtes operantur.

Imaginatio, eſt aſtrum in homine, cœleſte & ſupercœleſte corpus.

Impreſsiones, ſunt fructus inuiſibiles, vt ſtellarum in rebus inferioribus.

Impurum alcali, eſt eius ſcuma quæ aufertur in repurgatione poſt extractionem.

Inanimati, ſunt pygmæi.

Inclinatio, eſt vis naturæ quæ manifeſtatur in homine quorſum magis procliuis eſt eius vita, actionum & operationum demõſtrationibus.

Incarnatiua, chirurgorum ſunt medicamẽta, vulneribus cutem obducentia, vel carnes concludentia.

Incluſiua, vide ſuprà, gladialis quid ſit.

Incubus, eſt nocturnus ſpiritus illudens, fallensq; mulieres in ſomno, ac ſi cum eo rem commiſcerent.

Influentia, dicitur attractio virtutum & naturæ ſi-

ræ ſiderum, ac planetarum ſuperiorum in animum noſtrum, per mentales imaginationes, quas ſemel hauſtas & receptas, retinemus, vt nobiſcum maneant. Eaque duplex eſt, vna per creaturam ad nos deriuat, vt influentia cœli per firmamentum: altera verò ſine medio quouis datur à datore luminũ. Et hæc propriè ſupernaturalis eſt, vt prior naturalis vel artificialis, atq; moralis.

Influentia verò naturalis, eſt ea quam infundunt aſtra ſuperiora firmamẽti, ex naturali præſcripto in hæc inferiora, quibus gubernant & regunt per inclinationes in hominum brutis alijsque, & per vires & efficacias in inſenſatis. Inde colligẽdum, inclinationem eſſe brutinam quandam vim, & magneticam attractionem, cui per moralem influentiam reluctari ac reſiſtere facilè (ſuffulti diuino tamen afflatu, alioqui difficilimè) poſſumus.

Innaturalia, vel ſupernaturalia corpora, ſunt ea, quæ concipiuntur animo duntaxat. Inde factum, vt quandoq; loquatur quis, mihi videre videor hominem præ oculis, qui tamẽ plus ducẽtis milliaribus abeſt, vel aliquãdo vita functus eſt ante viginti annos.

K.

Kachimia, vel kakimia dicitur immatura me-

talli minera, vel ſemiperfectum metallum, & nondum à natura abſolutum, quod adhuc in primo ſuo ente, vt infans in vtero ſuæ matris deliteſcit. Eiuſmodi Kakimiarũ ſpecies triginta reperiuntur hactenus cognitæ, quas hoc loco recenſere longum foret, ac præter vtilitatem.

Karlina, eſt anethum ſylueſtre.

Kibrith, eſt ſulphur.

Kymit eleuatum, eſt album cinnabrium.

Kiſt vel ciſt, eſt ſeſquimenſura, vel pondus librarũ quatuor alicuius liquoris, vel eſt collæ genus ad ciſternas & lapides conglutinandos, latomis non incognitum.

Kobolt vel cobaltum, ſiue cobletum, eſt metallica materia, plũbo nigrior & ferro, ſplendore carens metallico; liquationem tamen & malleationem admittit.

L.

LAbor ſophiæ, dicitur paradiſus, alter mundus.

Lac virginis, eſt aqua mercurialis.

Lapis pro fixo quouis accipitur.

Lapis philoſophorũ, eſt virtus intẽſiſsima, & velut in cẽtrũ arte coarctata, quæ diſtẽſa tincturã exhibet abſque numero, de quo ſatis.

Lapſus demotinus, eſt correptio repentina morte

morte facta, periculosior apoplectico.
Laterium, est lixiuium vel capitellum.
Lato, cuprũ est aureo colore tinctũ calaminari lapide, quod ab idiotis physicis electrum dicitur: componitur ex vnico metallo, cùm electrum sit ex pluribus. Calaminaris metallũ nõ, at mineralis materia perfectionẽ nõ assecuta, & cacominerale corpus existit, metallum destruens potiùs, quàm emendans, etsi adaugeat, nam ex ductili friabile reddit. Verum electrum à natura sola cõpositũ reperitur ex auro & argẽto nullo pretio persoluendũ ob admirandas in eo virtutes.
Laudanum, & nõ ladanum, est medicina Paracelsi ex auro, corallis, vnionibus, &c. composita. Est etiam materia perlata.
Laudanum, est specificum remediũ siue medicamentum Paracelsi ad febres.
Laudina, est angelica.
Laxa chimolea, est sal adnascẽs lapidibus, vide suprà de anathrone, & infrà de vsnea lapidea.
Laxatiua, sunt medicamina sursum atque deorsum expurgantia.
Leffa, dicitur prædestinatio herbarum.
Leffas, est occultus & bulliens terræ vapor, per quem herbæ & plantæ crescunt.
Lephante, siue lephãtes, est prima tartari species, vel bolus, medium tenẽs inter lapides & lutum.

Lemures, ſunt ſpiritus elementi aëris, quanquam Ethnici vmbras & manes defunctorum interpretati ſint.

Lethargyrium in Paracelſo, eſt ſpuma mercurij, vulgò autem argenti, ſed plumbi potiùs argentum repurgantis, eiuſdem farinæ habetur aureum, eodem artificio vtrunq; paratur inter purgandum, quę dicta ſunt metalla.

Lethargius, eſt inueſtigator minerarum, qui pariter eas inuenit.

Limbus, Paracelſo eſt magnus & vniuerſus mundus, ſemen & prima hominis materia. Eſt etiam cœlum & terra, ſuperior, & inferior ſphęra cum elementis quatuor, & quęcunque his comprehenduntur.

Liquor aquilegius, eſt vinum deſtillatum.

Liquor eſſentialis, eſt qui à membris interiorib. attrahitur, ac in carnem & ſanguinem tranſmutatur.

Liquor mercurij, eſt balſamus rerum, in quo latet ac cōſiſtit omnis vis curationis, & perſanandi virtus. Eiuſmodi mercurius eſt vehemētiſsimus in tereniabin, & in noſtoch.

Liquor mumiæ, dicitur adeps humanus.

Liquor cum adiectione rei cuius eſt, oleum eſt eius, vt liquor terebinthinę eſt eius oleū.

Liquor mumię de gummi, eſt oleum gummi.

Liquidum de reſoluto, eſt quod ex ſua natura liquidum eſt.

Liquor

Liquor herbarum, fit ex herbis contusis cum tota substantia, vitro conclusis, & in balneo maris diebus aliquot coctis, succo postmodum colato per pannum, calore cinerum spissitudinem mellis acquirit.

Liquor salis, est balsamus naturæ quo sustentatur corpus ne putrescat.

Locus vitæ, est animi sedes siue anima.

Locustæ, sunt ramorum in arborib. extremitates adhuc recentes atque teneræ, quibus D. Ioanné vsum esse pro cibo scribit Paracelsus, & non venenatis illis animantibus volucrib. vt hactenus interpretati sunt Theologi. Certè mirum videretur, si quis tam austerus, vt viuo animalculo cum melle vescere tur in deserto, vbi tanta arborum copia longè saniores cum syluestri melle præberet escas.

Lorindt, est aquarum commotio cum cócentus resonantia, mutationis indicium, vt alterationis in firmamento cometa.

Lorcha, dicitur tota locustarum dulcedo, vsq; ad centrum substantiæ.

Ludus, est lapis vesicæ excissus, qui tádem est remedium calculi.

Lumbrici nitri, sunt vermes in fimo vel in terra reperti, à lubricitate sic dicti.

Luna compacta, est argentum fixum vel aurum album.

Lunaria est sulphur naturæ.
Lustum, est pinguedo lactis.

M.

MAcha, est vermiculus volans.
Magia metaphysica, est ars Christianis licita, & non vt multi fingunt ignari bonarũ artium, venefica neque superstitiosa, sed supernaturalis, per quam occulta quæuis arcana reuelantur, vt mechanica industrium opus est manuale.
Magia in genere, Latinè sapientia, duplex est. Vna est naturalis & licita materq; verę medicinæ, & est occulta naturæ sapiẽtia, in centrum vsq; latens & abdita, cum qua si humanã rationem conferas, nihil pręter merã stultitiã in hac reperies. Verè donũ est Dei, cum quo rerum supernaturaliũ nobis, & naturalium cognitionem exhibet. Alia autẽ est magia illicita, tota superstitiosa, diabolica, & ab Ecclesia Christiana veraq; religione damnata meritò, & prohibita, quã Necromantiã appellãt, execrabilis, & nullibi locorũ toleranda. Hanc detestatur Paracelsus libello, quẽ scripsit de occulta sapientia.
Magisterium, Paracelso est arcanum ex naturalibus rebus extractum, absq; vlla separatione elementali, qua cætera præparari consueuerunt, sola tamen additione rerũ aliarum,

rum, à quibus, quod extractum eſt, ſeparatur. De hoc latiùs inuenies tractatu ſecũdo de Præparat. item in Archidoxis Paracelſi.
Magnalia, ſunt opera Dei.
Magneſia, communiter eſt marcaſita. Sed ex arte dicitur ſtánum liquatum, in quod iniectus mercurius vnà permiſcetur in fragilẽ ſubſtantiam, & maſſam albã. Eſt etiã argẽti cum mercurio mixtura, & fuſile metallum valde, vt cera liquabile, miræ admodũ albedinis, q̃d magneſia dicitur philoſophorũ.
Magneticus tartarus, eſt lapis in homine duriſsimus, vt magnes, ſed ſpongioſus.
Magoreũ, eſt magicũ arcanũ ſiue medicamentum.
Maius noſter, eſt ros noſter, & magnes philophicus.
Malek, dicitur ſal.
Mandella, ſemen eſt ellebori nigri.
Mangonaria, eſt ars in ponderibus applicata, qua graue quodque paruo labore negotioq́ue ſubleuatur.
Mandibularũ liquor, eſt oleum ex mãdibulis.
Manna, non ſolùm dicitur ros de cœlo prolapſus, qui ſpecies eſt balſami & fructus aëris, verùm etiã pro dulcedine ſumitur ex qualibet re tracta.
Marcaſita, eſt materia metallica immatura, tot ſpecierum, quot ſolidorum metallorũ, eſt aurea, argentea, ſtannea, ferrea, plum-

bea, & cuprea, quæ postrema pyrites, & lapis luminis appellatur, rubeo sulphure scatens, & scintillas ex calybe multas excutiẽs præ cæteris pyritum speciebus.

Marmoreus tartarus, est lapis in homine durus, vt marmor, qui suprà magneticus etiã dictus est.

Martath vel martach, est lethargyrium.

Mathematica plurimis constat, Arithmetica, Geometria, Geomantia, Astronomia, Physiognomia, Chiromantia, Perspectiua, &c. Proinde quisquis se pro mathematico venditat, has omnes firmiter callere debet.

Mater metallorum, est argentum viuum.

Materia sapphirea, dicitur liquidum cui nulla inest materia peccans.

Matrices omnium rerum in genere, sunt elementa.

Maturatiua, sunt medicamẽta chirurgorum, apostemata quæuis ad maturitatem adducentia.

Mechanopeotica, est inuentio artis aquaticæ, vt fontium in aëra pulsorum, siringarum, aquarum exaltationum per fistulas & ventilia, folles ac similia.

Meditatio dicitur, quoties cũ aliquo alio colloquium habetur internum, qui tamen nõ videtur, vti cum Deo, ipsum inuocando, vel cum seipso, vel proprio angelo bono.

Melao-

Melaones vel meloes, ſunt ſcarabei volitantes, colore ſplendẽtes aureo, qui attriti ſuauem edunt odorem, in pratis menſe Maiò potiſsimùm reperiuntur.

Meliboeum, eſt cuprum.

Meliſſa non pro apiaſtro, ſed pro manna ſumitur, ex nobilioribus herbis tracta magiſterio.

Meluſinæ, & Melioræ, filię regię, quõdam propter peccata deſperabundæ, fuerunt à Satana raptæ, & in ſpectra tranſmutatæ, ſpiritus malignos, lemures horribiles & in immania mõſtra. Viuere putantur abſq; anima rationali, & in brutali ſolùm corpore phantaſtico, nutriri elementis, atq; vnà cũ iſtis in extremo die iudicij tranſituræ, niſi cũ aliquo homine fortè fortuna matrimoniũ cõtrahant, tum demũ vt ipſe naturali morte interire poſſe, vt matrimonio naturaliter viuere virtute huius vnionis. Eiuſdẽ ſtatus atq; generis plura ſpectra haberi creditur in deſertis, in ſyluis, ruinis, monumentis, arcibus vacuis, & in extremis littoribus maris. Vulgò maledicti vocantur homines, ſed proprio nomine ſpectra vocantur atque diabolorum ſancti, cum quibus verſantur cacodæmones, ſuas illuſiones & portenta perficiunt.

Menſis philoſophicus, eſt tẽpus digeſtionis;

videlicet quadraginta dierum.
Mercurius à natura coagulatus, eſt ſolidum metallum. Arte verò coagulatur, aut cum metallis, aut mineralibus, vel ſine ipſis per ſe, aut per alia extra mineralem naturam exiſtentia. Vide ſuprà tractatu ſecundo de coagulationibus eius.
Mercurius cryſtallinus dicitur, qui per ſæpius repetitas exaltationes in cryſtalli perſpicuitatem adductus eſt.
Mercurius corallinus, eſt qui per ouorum oleum, & alias aquas in rubedinem corallinam adducitur.
Mercurius crudus, eſt is qui nondum ſeparatus eſt à ſua matrice vel minera, in qua generatus eſt.
Mercurius laxus, eſt turbith minerale.
Mercurius metallorum præcipitatus, eſt mercurius ex metallis tractus & præcipitatus, qui mercurius metallorũ aliàs mercurius corporalis dicitur.
Mercurius mineraliũ, eſt oleitas vel vnctuoſitas de mineris auri & argenti tracta.
Mercurius regeneratus, eſt primum ens mercurij.
Mercurialis ſeua, eſt alumnium aqua, in qua mercurius generatur. Eſt etiam ſal purgatiuum aurei coloris, quod in ſalinis cauernis reperitur, foſſoribus optimè cognitum, vtun-

vtuntur hoc per os ad pneumoniam.

Metallum currens, est mercurius viuus.

Microcosmus, est paruus & medius mundus, inter firmamentalem & elementarem situs naturaliter, quia de vtroque participat: quicquid in illis realiter & actu continetur, in homine pariter habetur spiritualiter atque potentia. Quo fit vt vna sit istius & eadem, quæ de illis fieri potest ac debet, anatomia philosophica vera, non mortua cadaueris, sed viua, essentialis pariter & essata.

Microcosmus peregrinus est externus.

Minium, est mercurius saturni præcipitatus, seu potiùs crocus.

Missadam, est argentum viuum.

Mitigatiua, sunt medicamenta chirurgica, præsertim anodyna, quæ dolorem sopiunt ac mitigant.

Mola matricis, est abortiuum quid in matrice generatum.

Monstra, sunt præter naturam orta quædam animantia, quæ cœlum excludit ouo suæ putrefactionis, illicitæ ac nefandæ cõmixtionis. Nihil deinceps de se generant, quòd ex coniunctione duorum cõtrariorum & specie differentium seminum enascãtur, vt ex homine & bruto: nonnunquã etiã ex veneficis parẽtibus. Inde sumpserũt olim gigantes originem, & alij contra na-

turæ leges monſtroſi homines, horrendi viſu, & execrabiles. Nō honeſtiùs hominum malitia factum, qui bruta diuerſarum ſpecierum vnà vi cogūt, vt equum & aſinam, in generationem baiulatorum ſapientiæ huius mudi: quę etiam monſtra ſunt ad generationē inepta ac ſterilia, ab iſtis abhorrēte natura prorſum vt ab alijs. Narratur hiſtoria quæ nō vſq; adeò multis elapſis tēporibus accidit Salisburgi, de monſtro in conterminis illis Carinthiæ regionibus à venatoribus in ſylua reperto, qui cùm canibus illud mordere nolētibus cōprehendiſſent, ab iſtis ſolummodò circumſeptum ad Epiſcopum ſuum adduxerunt, humana planaq; facie conſpicuum, manibus, pedibus ac digitis ſimilibus, reliquis verò membris omnibus piloſum vt brutū. Quatuor gradiebatur ſatis demiſsis pedibus vti porcus. Appoſito cibo ac potu guſtare nihil vnquam voluit, verberibus, punctionibus, vſtionibus ac varijs alijs tormētis tentatum eſt, ſi quid vocis articulatæ vel brutalis ab eo extorqueri poſſet, at fruſtra. Meticuloſum valde, lucem atque hominum fugiens præſentiam, abdere ſe quouis loco nitebatur, tertia tādem luce, quam rarò comprehenſa præterire ſolent, interijt.

Morbilli, puſtulæ ſunt venereæ, nōnunquam etiam

etiam de venereo morbo dicuntur.

Morellum, eſt ſolatrum.

Morphea, eſt ſpecies lepræ, alboræ nõ abſimi-(lis.

Morus, eſt apoſtema, referens aſpectu morũ.

Mulæ, ſunt puſtulæ ex frigore vel calore ortæ.

Mumia, dicitur non ſolùm humana caro, balſamo cõdita, ſed etiam alia quęque, nõ per ſe mortua, ſed occiſa, & medicata curatiuæ facultatis.

Mumia medullę, vel de medullis, ſunt oſsium ipſæ medullæ.

Mumia elementorum, eſt balſamus elementorum externorum.

Mumia tranſmarina, Paracelſo eſt manna.

Mumia verſa, pro cõuerſa, liquor eſt mumiæ.

Muſcilago, eſt liquor viſcoſus ac tenax.

Mundificatiua, ſunt medicamenta chirurgorum, inualidam & putridam carnem à bona & viua ſeparantia, atque repurgantia.

Muſtus, eſt calx alba in vrina.

Myſſadar, eſt mercurius.

Myſteriũ magnũ, eſt omnium rerum materia prima, principiũ & mater cunctarum corruptibiliũ creaturarum Dei. Vide libro ad Athenienſes.

N.

NActa, eſt apoſtema pectoris.

Naſda, vel natta, eſt gibbus.

Narcotica, ſunt medicamenta ſoporifera dolores auferentia, vel vt minùs torqueant efficientia.

Nebulgea, eſt ſal ex humiditate nebularum decidens ſuper lapides, calore ſolis induratum.

Necrocomia, ſunt prodigioſa pręſagia, rei cuiuſpiam futurę pręnuntia per ſigna ex aëre ſuper terram decidentia, vt cruces olim ac alia multa.

Necrolium eſt, quod mortẽ pellere, ac vitam conſeruare poteſt.

Necrolica, ſimilia ſunt medicamenta.

Necromantia, eſt ars illitica, quæ cum mortuis operabatur olim, vt quum aſtra manifeſtabantur apud mortuos. Is dicitur verè necromanticus, qui mortuos apparere & comparere facit, voces atq; reſponſa poteſt ab illis extorquere, qui circuire cogit ac ędere mirabilia. Quicquid mortuorum capitibus, oſsibus, acubus, linteis, pharetris, ſepulchris ac ſimilibus arripitur vel adimpletur, ſub nefariam hanc artem cadit, quæ necromantia tota ſuperſtitioſa eſt, à Chriſtiano quouis deteſtanda ac fugienda.

Nenufareni, dicũtur ſpiritus aërẽ inhabitãtes.

Neuta, eſt pellicula vel oculorum, aut infantum auriculis adnaſcens, & quandoque totam faciem contegens in partu.

Nigro-

Nigromantia, eſt ars nefanda & execrabilis, qua diaboli maligniq́; ſpiritus aſtutè ſe cogi figẽtes ab hominibus, vltrò interim obediunt in eorum perniciem tantùm & nõ aliter, vt repentè quid è longinquis adferant, aut ad remotiſsima loca deferant: noctu potiſsimùm eſt deſtinata, quia lucem fugiunt maligni dæmones, vmbrarumq́; ſunt miniſtri ac tenebrarum.

Nitrum, eſt ſalſugo quædã ex vrinarum congregationibus in ſal præparata.

Nitriales, ſunt res omnes adurentes & in calcem redigentes, vt ſal petræ, vel nitrum, ſulphur, &c.

Noboch, inſtrumentum eſt necromanticum.

Nodi, ſunt articulorum tumores indurati.

Noſtoch, eſt iaculum alicuius ſtellę, vel potiùs eius repurgatione deiectũ quid in terram. Inuenitur potiſsimùm Iunio, Iulio, & Augusto, ſuper latos cãpos, vel in pratis, inſtar fungi magni vel ſpongiæ foraminoſum quid, & leue, tendens in fuluum & rauum colorem, & vt cogulatum ius, tactum contremiſcit. Sunt qui per noſtoch ceram intelligunt metaphoricè.

Nuba, eſt ſecũda ſpecies tereniabin aut mannæ, roſeo colore, qualis in Hyberina cadere perhibetur.

Nymphę, ſiue Nimphidicę, ſunt ſpiritales ho-

mines ac mulieres, vel corporei ſpiritus, aquas inhabitantes, qualis fuit Meluſina.
Nymphidica, metaphoricè ſpiritus aquarũ ſoluentium in arte dici poſſunt.

O.

OBrizum, eſt purum aurum in ſpadiceum colorem arte calcinatum, aut pulueratum.
Odorifera, ſunt medicamenta, quæ per ſuum odorem bonum, aut fœtidum morbos expellunt.
Oleitas rerum, in omnibus ſulphur earum eſt.
Oleum ardens, eſt oleum tartari ad ſummum gradum correctum.
Oleum vitrioli aurificatum, eſt quod auro dulcoratum eſt artificiosè.
Oleum colcotharinum, eſt oleum ex vitriolo rubeum.
Oleum ſquaminum, eſt tartareum.
Olympicus ſpiritus, eſt aſtrum in homine, quod efficit vt vmbram de ſe prębeat.
Operimethiolim, eſt minerarum ſpiritus.
Opitulatiua, ſunt medicamenta quæ fluxus ſtipant & obſtruunt.
Oppodeltoch, Paracelſi præcipuum eſt vnguentum.
Opopyron laudani, eſt Paracelſi remediũ, quo febris & eius dilatatio pellitur.

Ordoleum, est apostema paruũ ordeo simile.
Orexis, est ardor à tartaro excitatus.
Organopœotica, est ars bellicorum instrumentorum inuentrix.
Orizonœternitatis, est virt⁹ rerũ supercœlestis.
Orizeum, est aurum.
Orizeum foliatum, est aurum in tenuissimas bracteas malleo cusum.
Orizeum præcipitatum, est aurum in crocum suum redactũ, adminiculo croci mercurij.
Orobo, est vitrum metallinum.
Ossa paraleli, est vniuersale medicamentum in podagra.

P.

PAndalitium, paneritium, vel passa, est apostema in extremitatibus digitorum.
Palantina, & Persina, reginæ fuerunt, quales Melusina & Melora.
Pannus, est macula à natiuitate orta.
Pars cum parte, est massa ex auri & argẽti partibus æqualibus cimentata & graduata.
Parthenion, est camomilla nobilior aut Romana, quæ etiam pyrola syluana dicitur.
Pauladadum vel pauladada, est species terræ sigillatæ nascentis in Italia, quam circunforanei, qui sese iactant ex familia S. Pauli, passim in illis prouincijs venalem habent.
Penates, dicuntur spiritus ignis elementi &

cœli, familiares dicti, quasi penes nos nati.
Pentacula, sunt signa, sigilla vel delineaméta mirandis & incognitis aliquãdo literis& characterib.implicata, quæ collo appensa credũtur à malignis spiritibus, & fascino quouis præseruare.
Percipiolum, est medicamétum ad morbum comprobatum.
Perdettæ, sunt rapæ paruæ & flauæ.
Perdonium, est vinum ex herbis.
Periodus, est celsa, vel musculus vitæ, pulsus per vniuersum corpus discurrens.
Peucedanum, est angelica syluestris.
Phantasmata, sunt spiritus syluestres non diabolici, in desertis habitant, & circa littora maris, cum hominibus imaginatiuis sæpissimè loquuntur, terrefaciunt aliquando, suam originem ducunt ex imaginationibus hominum, quales viui de vel cum mortuis habent. De his lege latiùs apud Paracelsum expositione prima, quam facit in Euangelium D. Math. cap. 14.
Phionitides, naturales dicuntur inimici, qui sese mutuò persequuntur ad mortẽ, vt ciconia ranas, felis mures, aranea bufones, &c.
Phœnix, dicitur ignis quinta essentia, item lapis ille philosophorum celebratissimus.
Physiognomia, dicitur ars illa qua hominum proprietas atque natura cognoscitur à facie vs-

cie vſque ad pectus, vt ex habitu de cuiuſque ingenio, & promptitudine iudicium fiat.

Pili zenij, ſunt pili circa caudam leporum naſcentes.

Piloſella, eſt auricula muris, herba piloſa.

Pinguedinoſa, dicuntur quæuis pinguia.

Plumbum philoſophorum, eſt ex antimonio tractum.

Potabilia, que per os hauriri poſſunt.

Podagra, eſt tartarus ſinoniæ vel glutinis albi.

Poroſa eſt hypericon.

Poroſum, intellige ſemen eiuſdem.

Præſagium, eſt præcedens aliquod notabile ſignum rei futurę hiſtoriam, ex quo prophetia quandoque ſumitur.

Præſeruatiua, ſunt medicamenta vitam à ſuis inimicis & corruptionibus defendentia.

Preſſorium, eſt torcular.

Primales, dicuntur corpora fallacia nobis ab aſtris ob oculos poſita, de quibus Paracelſus eodem loco ſuper Matthæum fuſiùs diſſerit: dicuntur aliàs Prumalia.

Pruinum, eſt prima tartari ſpecies.

Pruina, ſeu pruna, eſt ignis perſicus.

Pulſatiles, arteriæ venæ dicuntur.

Pulpezia vel pulpelxia, eſt ſtupor attonitus, apoplexia, vel ſyderatio.

Puſta, eſt ſaniei digeſtio, à pure dicta.

Putredo, eſt generationis materia prima, ſed meliùs.

Putrefactio, pro corruptione ſumitur in alterationem.

Pygmęi, dicuntur homunciones vel ſubterranei ſpiritus, quos etiam faculas aut ſcintillas vocant. Non natos eſſe perhibent, neq; habere parentes, ſed nõ aliter ex corruptione terræ, quàm ex equino fimo putrefacto ſcarabei, generari.

Pyromãtia, dicitur ars ex igne præſaga, quum ignis aſtra ſe palàm faciunt hominibus, vt inde veri noticia prorumpat eius quod quęritur, ablato quouis dubio, vel ſuſpicione. Exemplo ſit quod de buxo fertur, & folijs eius in ignem proiectis, ſingulis eorum de quibus habetur ſuſpicio, nominibus inſcriptis, crepitare ſontis foliculum & exilire perhibetur. Non aliter de futuris, cõiectura multorũ ſimul, fieri poſſe putãt. Aliud eſt

Pyrotechnia, hæc ſolùm operatur in præparationem rerũ naturaliũ ignis adminiculo, ſed medio, ac potiſsimo inſtrumẽto potiùs.

Pyrola ſyluana, vide parthenion.

Q.

QValitas, dicitur complexio calida vel frigida. Hactenus quotuor qualitates ore omnium

omniũ prædicatę ſunt, & quatuor elementis aſsignatæ, cùm nihil minus quàm elementa ſint, nec iſta qualitates, at ſolum, qđ ex elementis generatur, omne hoc, eſt aut frigidum, aut calidum: Si frigidum, habet in ſe quandã ingenitam & indiuiduam humiditatem, vnde vbicunque humidum, ibi etiam frigidum eſſe oportet, non aliter de calido & ſicco iudicandum. Nam ſiccitas ineſt caliditati ſoli, nec fieri poteſt vt frigidum ſit ſiccum, aut calidum humidum. Iſtæ complexiones ſunt ex Ares ſic diſponente natura, vt vterque parens, elementũ ignis, maſculus calidus, ſperma ſiccũ aërem habeat. Terra verò frigida mater, mẽſtruoſum ſemen aquam poſsideat, vt iſta ſimul etiam coniuncta videmus aquam ſuæ terræ, & globulum vnum efficere minimum, non ſecus atq; aërem igni ſuo ſemper continuum, ſphæram vnam, illa maiorem, firmamento verò minorem, & ideo medium globum dici, mediamq́ue regionem æthercam elementatam. Ex quibus duobus parentibus generatur omnis fœtus naturæ elementaris, ſub cõplexione, vel calida cum ſicco per ſe, vel ſicco reſoluto, aut ſub frigida cum humido per ſe, vel cum humido coagulato. Hinc fit, vt ſæpiſsimè frigida multa iudicentur ex oculo vel mani-

festo, quæ calida sunt in occulto. Exemplo sit nobis crystallus apparentia frigidus & siccus, in occulto centroque suæ naturæ tamen humidus est, quia nihil aliud quàm humidum coagulatum. Item petroleum quod natura sua siccum est resolutum, non perinde vt apparet oculo humidum. Proinde nõ parui refert physico, probè cognoscere naturam & complexionem rerum, cùm ex suis parentibus, tũ ab externis accidentibus in compositione acquisitis. Hæc etiam in artificalibus solutionibus & congelationibus immutari solent. In summa tam vastus est graduũ in qualitatibus labyrinthus, vt non sine maxima fallacia quantumuis exercitatus, hac via transire valeat ad scopum verum recuperandæ sanitatis in medicina. Quod etiam à suis tractationibus deprehenditur, vt quod hoc loco sit affirmatum, alio negetur apertissimè. Tum demũ ad sacram distinctionis anchoram, eis tanquã ad asylum confugiendum, quibus suum deliriũ demõstrabitur. Quapropter felicissimũ physici ac medici iudicandũ est ingeniũ, quod à confusione physica, nouerit in spagyricã rerum vnionẽ, infallibilem semitã deflectere. Hactenus de qualitatib. dictũ, vt videat lector aliã esse de his Paracelsi mentem, & infidelium vel Græcorum opinionem.

Quar-

Quartatio, dicitur summum examẽ auri, hac via videlicet, vt argenti partes nouem ad vnam auri commisceantur liquatione per ignem. Deinceps aqua stygia vel forti resoluantur ambo simul. Argentum totum in aquam confluit, auro solo subsidente pulueris instar spadicei nigricantisq; coloris.

Quinta essentia, dicitur spiritualis materia quædam, corporaliter ex omnibus herbis, plãtis, & alijs quibuscunq; rebus vitã habẽtibus tracta, & ad summũ gradũ subtilitatis adducta, per separationẽ ab omnibus elementis, & impuritatibus: itẽ vires & virtutes, omnisq; medicina incorruptibilis, in quibuscũq; rebus delitescens. Dicitur aliàs rerũ forma specifica, quæ si à specie remoueatur, ad suũ genus accedit, altiusq; progreditur, donec in cẽtro quiescat. Quod his tribus characteribus elegãtissimè denotatur à Paracelso. 2. 4. o. Hoc est per abiectionem confusionis & imparitatis impuritatisq; elementorum quatuor, peruenitur ad duplatam quintam essentiam in decade sub vnione creata quiescentem.

Quintum esse cuiuslibet elemẽti per se solum, est animal ex eo solo productum.

R.

Ragadiæ, sunt nolæ vel apostemata pudendorum.

Rana, est apostema sub lingua.
Realgar, ex proprio significato, fumus est mineralium, sed metaphoricè sumptum, est in humano corpore vitiosa natura, ex qua nascuntur potissimùm vlcera, estque quadruplex iuxta numerum elementorum: vt realgar aquę spuma, natans super aquas: realgar terræ arsenicū: realgar aëris, tereniabin: & realgar ignis, cōiunctio saturnina.
Rebeboia, radix flammulæ maioris.
Rebis, excrementum alui.
Rebus verò, est vltima rerum materia.
Rebisola, est arcanū vrinæ ad ictericiam: quæ si coquatur ac despumetur optimè, post triduum quiescens lapillos rebisoleos edit.
Rebona, idem quod mumia.
Reduc, est puluis quo calcinata metalla & mineralia liquantur, iterū in metallinum regulum redeuntia.
Regale, cimentū est, quo repurgatur aurum.
Relloleum, est virtus ex complexione, vt in hypericone prima virtus est in calido & curatiúo. Accidētalis verò, cherionia & occulta, in eo quòd vermibus aduersetur atque corruptioni.
Resina dicitur pix flaua & pulchra.
Resina auri, est crocus ex auro tractus.
Resina pini, id est, abietis.

Resinà

Reſina terræ, eſt ſulphur.

Reſina terrę potabilis, eſt ſulphur ſublimatũ, in liquorẽ, balſamum, vel oleum redactũ.

Repercuſsiua, dicuntur medicamenta fluxiones retrorſum agentia.

Reuerberatorium, furnus eſt, in quo per flammam materialia calcinantur.

Rillus, eſt inſtrumẽtum aurifabrorũ, in quod effundunt liquata metalla in formas oblongas.

Roſea, eſt idem quod hereſypelas.

Rubedo de nigro, id eſt, de talco nigro.

Rubella, eſt eſſentia ſpiritalis, extrahens vi ſua ſolutoria, tincturam à corporibus.

S.

SAgani, ſunt ſpiritus quatuor elemẽtorum.

Salamandri, ſunt ſpiritus ignẽ inhabitantes, vel ignei homines.

Saldini, idẽ quod ſalamandri, homines quos influentia ſuſtẽtat, & ex elemento ignis nutriuntur. Vt fuit illa gẽtilis mulier nomine Ziſer, quæ ſtatim atq; infirmabatur, ſeſe in ignem conijciens reficiebatur & conualeſcebat, in eo ſedens gaudenſque, tãquam in aliquo balneo.

Sal aluminoſum, id eſt, ex alumine plumoſo tractum.

Sal anathron, eſt ſal ex vſnea lapidea tractum.

Sal cryſtallinum, eſt ſal quod ex vrina homi-
nis decoquitur.
Sal colcotharinum, eſt quod ex colcothare vi-
trioli factum eſt in alcali.
Sal congelatum, naſcitur in thermis.
Sal enixum, id eſt reſolutum.
Sal mercurij, dicitur ſpiritus vini qui inebriat.
Sal petræ, eſt quod in teſtudinibus cellarum
naſcitur in conos oblongos, ex calce reſo-
luta.
Sal nitrum, ex terra decoquitur, in quam vri-
na diutiſsimè coniecta eſt, vt in caulis oui-
um, ſtabulis equorum, boum & aliorum a-
nimalium.
Sal practicũ, fit ex mixtura ſalis petrę cum ſale
armoniaco partib. æqualibus, in olla figu-
lina nõ vitreata, filo in cella vinaria ſuſpen-
ſa, reſolutione penetrat ſal extrinſecus ad-
hærens ollæ, quod ſingulis denis vel duo-
denis diebus abradendum eſt.
Sal ſciſſum, ſedentali, & alumen ſciſſum, idẽ
ſunt.
Sal reſolutum externum, eſt quando quis ali-
quid comedens, ſal eſſe exiſtimat, omnia-
que ſalſa ſibi videntur.
Saltz, ſultz, vel Selenipum, eſt ſalſugo vel mu-
ria ſalis, ex ſale reſoluto frigore, vel humi-
ditate penuarij vel cellæ vinariæ.
Sal taberzet, eſt omnium albiſsimum tartarũ.
Sal

Sal tabari, eſt ſal alembrot.

Sallena, ſpecies eſt ſalis petræ.

Samech, eſt tartarum.

Sandaraca, eſt auripigmentum.

Sanguis calcetus, id eſt, inſtar calcis acer & albus.

Saphirea materia, eſt liquor, in quo non eſt aliqua impuritas vel corruptio, ſed eſt liquidum ab impuro quouis ſegregatum.

Sapo ſapientiæ, eſt ſal commune pręparatum.

Saxifraga, vel ſaxifragia, dicũtur omnia, quæ calculum, lapidem, aut arenam expellunt.

Saxifragus, eſt cryſtallus pallidus, ſuprà citrinolus vocatus eſt.

Scacurcula, eſt ſpiritus oſsis de corde cerui.

Scaiolæ, ſunt ſpiritales mentis & animi vires, proprietates, virtutes, atque potentiæ, quæ iuxta numerum elementorũ ſunt quadruplices. Sũt rotæ quatuor ignei currus, quo raptus eſt Elias in cœlum, quæ ſumunt originem ex animo & mente hominis, à quo recedunt, & in quem iterum reflectuntur. Sunt quidẽ phantaſia, imaginatio, ſpeculatio, & agnata fides. Sunt etiam & præcipuè quatuor illi principes articuli totius noſtræ fidei Chriſtianę, vt Baptiſmꝰ, Fides in Chriſto Ieſu, Sumptio ſacramenti cœnæ Domini, & Charitas in proximum, quæ fidei fructus maturos exhibet. Per q̃ omnia, nedum

vitam longam, ſed etiam æternam conſequimur. De his latiùs lege Paracelſum in Euchariſtia, & expoſitionis libro de Cœna Domini, & audies quæ ſatisfaciant animo pietatis & veritatis auido.

Scirona, eſt ros autumni.

Scuma, idem quod ſquama.

Sebel, panniculus eſt oculorum ex venarum inflatione.

Secta croa, ſuprà ſectarum flos, ad macem interpretati ſumus tranſpoſitione, quòd alij viderentur longiùs rē à rore marino, & croco petere.

Sedatiua medicamēta, ſunt vt mitigatiua dolórum quietem ægris adferentia, ſimul curatiua & ſanatiua.

Semen veneris, dicuntur ſquamę æris.

Senio maximus, eſt author vitæ longæ.

Sephirus, eſt apoſtema durum & exiccatum.

Seraphin, eſt ineffabilis virtus, & immenſa potentia cœli, & præſertim angelicus chorus & ſchola cœleſtis.

Serpheta, eſt medicina lapidem liquefaciens.

Serpentina Pedemontana, eſt inſignis herba vulneraria.

Sibar, eſt argentum viuum, item ſtella eruta.

Sibedata, eſt hirundinaria.

Silo, eſt terra.

Similitudines, dicuntur figuræ cœleſtes, quæ rebus

rebus aſsimilantur nos concernentibus.

Simus, eſt gilla, vide ſuprà.

Sinonia, eſt gluten album articulorum.

Sirones, ſunt puſtulæ ſcabierum in manibus præſertim.

Sirza, eſt eſchara.

Sol in homine, eſt inuiſibilis ignis influens à ſole cœleſti, fouens natiuum ignem in homine.

Soladini ſunt ſpiritus corporei in igne degentes inuiſibili.

Somnia, ſunt operationes, quę fiunt inter dormiendum ab aſtris & ſideribus in homine.

Sonath, quære Anthos.

Sophia herba, conſolidarum eſt ſpecies nobiliſsima, quo fit vt nonnunquam aurea nominetur, nondum quibuſuis cognita. Illyricis verò & Liburnis familiariſsima. Si folium eius ore maſticetur, labia contrahit, & ſuper caulem exiſtens adhuc laceretur, per ſeipſum cõſolidatur, nobiliſsima dulcedine pollet ac balſamo.

Sophiſtę, ſunt magiſtri noſtri, qui ſe prę ſumũt omnium ſapientiſsimos, omnia ſcire ac intelligere, nihil etiam ignorare, cùm nihil ſit iſtorum Doctorum Græcorum ſapientia, præter meram ſtultitiam, eloquentia, vel facilitate linguæ potiùs, aſtu faſtuque palliatam, captioſisq; munitã ſyllogiſmis, quorũ

omniũ ſi neges principia, mox ruit eorum Gigantum fabrica Nembrothica.
Sortilegium, eſt præſagium ſpirituum.
Spagyrus, vel ſpagyricus, dicitur quicunq; nouit optimè diſcernere verũ à falſo, à bono ſequeſtrare malum, & impurum à puro ſegregare, ſeparare, & abijcere binarium, vnitate ſeruata.
Spara, eſt vis mineralis ex Ilech primę ſubſtantiæ, ex primo ente, id eſt, ex maioribus mineralibus.
Sparallium, clyſter vterinus.
Sperma aquæ fortis, eſt eius feculentia.
Sperniolum vel ſperniola, eſt cruor, liquor, vel ſperma ranarum, viſcoſa & muſcilaginoſa materia in aquis concreta.
Spiritus animalis, eſt vis animæ, per quã corpus appropinquat, acquiſita ſimilitudine, ad cœli proportionem adæquatam & incorruptam.
Spongiæ ſyluanæ, ſunt folia poroſæ.
Squinantia, eſt apoſtema colli.
Stannar, eſt mater metallorum, fumus occultus, ex quo metalla generantur.
Staraphaxat, eſt medicamentum ſiſtens, à ſtare faciendo dictum, vt creditur.
Stellio aduſtus, eſt cinnabrium.
Stibium, eſt antimonium, aliàs ſulphur nigrũ.
Stiptica, ſunt medicamenta conſtipantia & exiccantia.

Struma,

Struma, eſt botium.

Succubus, eſt ſpiritus nocturnus muliebris, illudens hominibus dormiendum inter, ac ſi rem haberent cum venere. Maſculus imponens mulieribus, incubus dicitur.

Suffo, eſt panis porcinus.

Sulphur vitriolatum, eſt ſulphur à vitriolo decoctione tractum per aquam cõmunem, cui innatat.

Sulphur rerum, eſt earum quinta eſſentia.

Supermonicum, eſt ænigmaticum.

Sylo, dicitur totus mundus.

Sylphes, dicuntur pygmæi.

Syluestres, aut Syluani, ſunt aërei homines, & ſpiritus aërei. Syluestres homines nemora deſertaq; loca ſyluarum inhabitãtes, nobis ſtatura multò proceriores ac robuſtiores, qui loqui neſciunt. Quandoq; talis à Germanis mercatorib. captus, quem non vſq; adeò ſtrictè retinuerunt ſecum, cibum & potum apponentes, edere tamen aut bibere noluit, neq; loqui. Timore maximo perculſus, & anxietate continua poſt tertium diem occubuit. Diutius inter homines viuere non poſſe perhibetur, vt monſtrũ contra naturam ortum inter animantia naturalia, præſertim ratione prædita.

Syphita praua, morbus eſt, vulgò chorea S. Viti dicta.

Syphita ſtricta, morbus eſt phãtaſticus ambulonum, noctu inter dormiendum.
Syrenes, ſunt monſtra marina ex Nymphis nata.

T.

TAlk, & talcum, eſt materia pellucida ſplendens & clara vnionum ſimilitudine, tenuiſsimis folijs compacta, & ſciſsilis, cuius quatuor ſpecies exiſtunt, alba, flaua, rubea, & nigra.
Taſlus, eſt lumbricus.
Tartarum, eſt vini calculus, aut lapis vaſorum lateribus adhærens.
Tartarus, à ſimilitudine dicitur à Paracelſo calculus in homine, renum lapis, & arena, reliquorum quoque membrorum, vt glutinis albi, cuius tartarum podagræ cauſam ponit.
Telon, dicitur ignis tanquam telum.
Temperatum, eſt omne quod propriam naturam domat frænatq; aliam admittendo, vt eſt vinum aduſtum, vel aqua ardens.
Tenacitas glutinis, eſt reſina mineralis, vt reſina pini eſt abietis, terebinthina laricis.
Tereniabin, eſt pinguedo mannę. Eſt etiã mel ſylueſtre tẽdens ad modicam nigredinem, non ex apibus, ſed ex aëre decidens in campos, arbores, & herbas, dulce quemadmodum aliud mel. Reperitur in bona quantitate

tate mensibus æstiuis, Iunio, Iulio, & Augusto. Veteres threr vocauerunt.

Terra auri, est lithargyrium aureum.

Terra argenti, lithargyrium argenteum.

Terra fidelis, est argentum, quod aliàs terra est cœlestis, & cœlum terrestre, pro luna si sumatur argentum, qua etiam ratione dici posset argentum cœleste, luna.

Terra Hispanica, est vitriolum.

Terrelati, sunt spiritus corporei in terra degentes.

Testa, corporis humani pellis est.

Thamatica, dicitur ars per quam inuẽtæ sunt machinarum operationes aëre, vel aqua motæ.

Thaphneus, est medicina mũda & repurgata.

Thisma, est minerarum ductus, aut venæ subterraneæ.

Tinkar, est borax.

Tinctura dicitur, quod colore suo penetrat & tingit alia corpora, vt crocus in aquam iniectus.

Toruscula, dicitur gutta, vt toruscula pini, pro resinæ gutta ex pino vel abiete, toto pro parte sumpto.

Trachsat, est metallum in sua minera adhuc existens.

Trarames, vmbrarum sunt & spectrorum inuisibiles, auditæ tamen, actiones.

Trifertes, dicuntur ſpiritus ignẽ inhabitãtes.
Trigonum, eſt ſpirituum aſtrorum trãſmutatio quadruplex, iuxta numerum elementorum quatuor. Vnumquodq; regit ac durat ducentos annos. Vt quum trigonum igneum incipit, ſuperni Planetæ ſuam coniunctionem ſemper habẽt in igneo ſigno, donec trigonũ hoc durabit, ſic de reliquis.
Tron⁹, & Tronoſſa, dicitur cœleſtis ros ex aëre natus, omnium dulciſsima ſpecies mannę, dẽſa, tenax, & albiſsima præ cæteris, ex mercurio regionis mediæ generata, & ſeparata prorſum ab omni ſulphure & ſale, vere & æſtate decidit, maneq́ue reperitur folijs arborum adhærens vt alia manna.
Truphat, eſt occulta virtus minerarum, quæ quodque metallum cogit ac promouet in ſuum eſſe prædeſtinatum.
Turba magna, eſt aſtrorum firmamenti cœli innumera multitudo. Eſt etiã præſagium quod fit ex omnibus, quæ cõtinet inferior elementorum quadruplex mundus.
Turbith minerale, dicitur mercurius abſq; vllo corroſiuo in dulcedinem præcipitatus.

V.

VEgetabilia, ſunt viridãtia, radicem in terra defixam habẽtia, truncum & ramos in aëre, vt ſunt herbæ, plantæ, & arbores.

Veneris

Veneris gradus, eſt mitis atq; dulcis naturæ, viridis vita.

Verto, eſt quarta pars libræ.

Viltrum philoſophorum, eſt alembicus, abſolutè tamen poſitũ, eſt manica lanea in modum hypocraticæ, vel vt lingula per quam liquores clarificantur.

Vinum correctum, eſt alcool vini.

Vinum eſſatum, eſt quod herbarũ vires attraxit, vel aliorum quibus affuſum fuit.

Viriditas ſalis, eſt liquor aut oleũ eius viride.

Virgulta foſſorum, ſunt theſaurorum indices virgæ.

Viſcaleus, eſt viſcus ramoſus arboribus innaſcens, vt viſcus quercinus, malorum, &c.

Viſcus, propriè eſt pix decocta ex cimis vel locuſtis arborum.

Viſcus ſecundæ generationis, eſt cruor qui deſcendit à ſalibus.

Viſio, dicitur ſupernaturalis ſpirituum apparitio, hominum oculis quodammodo conſpicua.

Vita teſtalis, id eſt caduca.

Vitriolum liquefactum, aut vitriolatũ, eſt vitriolum ex minera tractum, & liquidum, quod coagulari nequit ampliùs, vel à minera æris, tractum calcanthum.

Vitriolum nouum, eſt vitriolum album.

Vitriolum Romanũ, eſt quod maximè viret.

Vlcus æstiomenum, est cancrosum apostema depascens.
Vlissipona, est herba serpentaria.
Vmbragines, dicuntur pygmæi.
Vmbratiles, aut vmbratilia, corpora transmutata sunt in hominum cõspectum ab astris & suis ascendentibus occultis oblata, quæ non secus atq; lemures apparent oculis, idque per magicam virtutem & efficaciam.
Vndæ vel Vndenæ, dicuntur homines aërei terreniq́ue spiritus.
Vndosa, dicuntur quorumuis animalium excrementa.
Vnitas Trithemij, est ternarij in vnionem reductio per abiectionem binarij, estq́ue supernaturalis & spagyrica: Fundamentum abstrusarum rerum indaginis. Hac posteriore Philosophiæ parte, fit trãsitus ad priorem, per medium Philosophiæ moralis.
Volans, & Vnquasi, est argentum viuum.
Volatile, dicitur in genere leuissima quæuis & facilè sursum lata materia, vt cinis, puluis, & similia.
Vomitiuum, dicitur omne medicamentum, quod sursum pellẽs per vomitiones purgat.
Vrina, est sal resolutum, generatum in hepate, per suum emunctorium, vt superfluum excrementum salis, à natura pulsum.
Vrina vini, est acetum, vsurpatur pro hominis

nis vrina vinum aſsiduò bibentis.

Vulcanij ſiue Vulcanici, dicuntur operarij vel artifices ſemper circum ignem verſantes cũdendo, liquefaciendoque.

Vzifur, dicitur cinnabaris. Usifur, Usufur.

W.

Vvarnas, eſt acetum Philoſophorum.

Vviſmadt, eſt leproſum, rude, non tractabile vel malleabile ſtannum, liquale tamen.

X.

XEnechtum, eſt præſeruatiuum externum contra peſtem collo appenſum, vt argentũ viuum auellanæ concluſum, & ſimilia.

Xeninephidei, ſunt ſpiritus quibus iucũdum eſt, atque pro delicijs habent, deliteſcentis naturæ proprietates occultas hominibus aperire, quibus etiam eſt conceſſum.

Xiſinum, dicitur acetum.

Y.

Yrcus, eſt cuniculus maſculus, cuius ſanguine vitra molleſcere putantur & ſilices, modò rebus diaphoreticis impaſtetur.

Z.

ZAibar, eſt mercurius.

Zaidir, eſt venus, aut viride æris.

Zelotum, eſt mercurius lapideus.

Zephena, circuli ſunt extremitatũ labiorum in auribus.

Zerna, dicitur impetigo vlcerata.

Zinck, eſt metallica marcaſita, & mixtura quędam naturalis ex quatuor metallis immaturis, cuprea potiſsimùm apparet.

Ziniar, eſt viride æris.

Zonnetti, ſunt gnomorum corpora phantaſtica.

Zuuitter, vel Zytter, eſt marcaſita.

FINIS.